

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРВСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
(повна назва навчально-наукового інституту)

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
(повна назва випускової кафедри)

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи (проекту)

освітнього ступеня «магістр»
(освітній ступінь)

на тему: **«КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО
СЕРЕДОВИЩА КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Виконала: студентка групи ЦБ-61м
напряму підготовки (спеціальності)
263 «Цивільна безпека»

(шифр і назва напряму підготовки, код та назва
спеціальності)

ОВСІЮК В.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник: ДОВБЕНКО Т. О.
(прізвище та ініціали)

Рецензент: ФИЛИПЧУК В.Л.
(прізвище та ініціали)

Рівне – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Характеристика виробничої діяльності комунальних підприємств Рівненської області.....	6
1.1. Аналіз стану комунальних підприємств Рівненської області.....	6
1.2. Характеристика виробничих процесів, операцій на комунальних підприємствах Рівненської області.....	14
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	23
РОЗДІЛ 2. Оцінка факторів виробничого середовища на робочих місцях працівників комунальних підприємств Рівненської області.....	24
2.1. Законодавча та нормативна база організації проведення атестації робочих місць.....	24
2.2. Аналіз та оцінка факторів виробничого середовища та їх вплив на безпеку праці працівників.....	31
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	51
РОЗДІЛ 3. Рекомендації та пропозиції комунальним підприємствам Рівненської області щодо мінімізації впливу факторів виробничого середовища.....	52
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 3.....	60
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	66

ВСТУП

Комунальне господарство являє собою найважливіший і пріоритетний сектор національної економіки будь-якої країни, який гарантує життєздатність населених пунктів. Підприємства комунального господарства забезпечують процес реалізації суспільних та особистих потреб населення шляхом надання комунальних послуг. З огляду на це, комунальне господарство відіграє важливу роль як в розвитку країни в цілому, так і її регіонів.

Для отримання стабільної роботи житлово-комунальної діяльності у сучасних умовах необхідно вірогідно оцінювати їх стан безпеки та гігієни праці. Стабільний та стійкий стан охорони праці на високому рівні підприємств комунального господарства надає їм змогу успішно функціонувати й розвиватися, що гарантує постійну безпечну роботу працівників у виробничому середовищі.

Результати аналізу стану комунальних підприємств щодо їх факторів виробничого середовища допомагають визначити основні способи їх поліпшення. Тому питання аналізу та оцінки факторів виробничого середовища комунальних підприємств на цей час потребує великої уваги, оскільки працівники стикаються із багатьма ризиками під час роботи, особливо під час аварійних та рятувальних ситуаціях.

Метою магістерської роботи є комплексна оцінка факторів виробничого середовища на комунальних підприємствах Рівненської області на основі аналізу та оцінки стану робочих місць працівників комунальних підприємств.

Об'єкт досліджень – фактори виробничого середовища працівників.

Предмет досліджень – шкідливий та небезпечний вплив факторів виробничого середовища на робочих місцях комунальних підприємств Рівненської області.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

– дослідити стан охорони праці житлово-комунального господарства Рівненської області;

- визначити технологічні процеси, види робіт на комунальних підприємствах;
- оцінити стан безпеки та гігієни праці на вищезгаданих підприємствах;
- дослідити стан виробничого травматизму та професійних захворювань працівників;
- визначити виробничі фактори та ризики на робочих місцях та їх вплив на працівників;
- проаналізувати фактичні дані, які були отримані під час інструментального дослідження на робочих місцях працівників комунальних підприємств;
- розробити рекомендації та пропозиції щодо усунення та мінімізації впливу на працівника шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та 2 додатків. Загальний об'єм роботи – 75 сторінок, в тому числі 65 сторінок основного тексту та 10 сторінок Додатків, а також 4 рисунка та 12 таблиць.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

1.1. Аналіз стану комунальних підприємств Рівненської області

Комунальне господарство являє собою один із найважливіших та пріоритетних секторів національної економіки будь-якої країни, який гарантує життєздатність населених пунктів та має значний вплив на розвиток багатьох взаємовідносин у державі. Місцеві органи влади і самоврядування для виконання власних і делегованих повноважень, разом із бюджетними коштами, використовують ресурси свого місцевого, зокрема, комунального господарства. В умовах проведення децентралізації особливо посилюються вимоги до надання якісних послуг комунальними підприємствами.

Структура комунального господарства має наступний склад: водопостачання та водовідведення, міський транспорт і шляхове господарство, теплопостачання, електричні мережі та ін.

Виробнича та організаційна структури в кожній комунальній установі закладі, підприємстві, залежить від виду діяльності та є індивідуальною.

Комунальне комерційне підприємство є суб'єктом підприємницької діяльності, майно якого перебуває у комунальній власності і закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання. Майно комунального некомерційного підприємства перебуває у комунальній власності та закріплюється за ним на праві оперативного управління.

Існують різні підходи до класифікації підприємств комунальної власності. Залежно від способу утворення й формування статутного фонду виокремлюють корпоративні комунальні підприємства, а також унітарні, які, в свою чергу, поділяються на комерційні та некомерційні.

Також, залежно від джерел фінансування їхньої діяльності, КП поділяються на ті, які знаходяться на повному утриманні місцевих бюджетів, ті, що частково утримуються з місцевих бюджетів та підприємства, які працюють на засадах самоокупності [1].

Якість життя в тій чи іншій країні залежить насамперед від рівня економічного розвитку, а також історичних і культурних особливостей, національних традицій, соціальних настанов тощо. Однак у першу чергу якість життєдіяльності населення визначають житлові умови (поряд з їжею та одягом), які багато в чому обумовлюються станом розвитку житлово-комунального господарства (ЖКГ) та житлового будівництва [2].

Житлово-комунальне господарство є однією із провідних галузей народного господарства, яка забезпечує матеріально-культурні та побутові потреби населення міст та селищ міського типу.

Основні складові житлово-комунального господарства представлені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Структура житлово-комунального господарства

Житлове господарство, до якого входять:

- житловий громадський фонд (житлові будинки, що належать громадянам на праві особистої власності в містах та селищах);
- державний фонд;

– нежитловий фонд – готелі та торговельні заклади а також інші нежитлові приміщення, що знаходяться в житлових будинках.

Комунальні підприємства, до яких входять:

- санітарно-технічні (водопровідні, каналізація, лазні, пральні, підприємства з очищення будинків, перукарні тощо);
- енергетичні (комунальні електростанції, теплоелектроцентралі та їх мережі, споруди газових систем та їх мережі);
- підприємства міського транспорту (тролейбуси, трамваї, автобуси, метрополітени).

Господарства загальноміського благоустрою, до яких входять:

- шляхи, тротуари, мости та гідротехнічні споруди, а також відкриті та закриті водостоки міста;
- освітлення вулиць та площ;
- зелені насадження (парки, бульвари, сквери, тощо) та озеленення;
- наземні та підземні комунікації

Окрім того, до складу комунального господарства входять різні допоміжні підприємства: підприємства видобування та виробництва будівельних матеріалів, ремонтно-будівельні та інші підприємства, які обслуговують відповідні галузі комунального господарства.

Житлово-комунальне господарство охоплює собою:

- житлове господарство: житлово-експлуатаційні ділянки, ремонтно-будівельні управління;
- санітарно-технічні підприємства: водопровід і каналізація, лазні, сауни, пральні, служби з прибирання території, санітарна очистка будинків (збір сміття);
- енергетичні підприємства: електростанції та електромережі, газове господарство, опалювальні котельні з тепломережею;
- транспортні підприємства: громадський міський транспорт (трамвай, тролейбус, автобус, метро).

Іншими словами, комунальне господарство – це сукупність підприємств, організацій, служб та інженерних споруд, призначених для задоволення комунально-побутових потреб населення міст, селищ і сіл.

До комунального господарства відносять також споруди зовнішнього благоустрою населених пунктів: дороги, мости, тротуари, пішохідні переходи й естакади, вуличне освітлення, зелені насадження, цвинтарі та крематорії, водойми, архітектуру малих форм (фонтани, пам'ятники).

Таким чином зазначений термін охоплює велику кількість структурних частин – інститутів, які взаємодіють між собою, утворюючи складне системне явище.

Житлово-комунальному господарству притаманні ознаки системи. Так, у теорії держави та права визначені ознаки системного явища, якими є:

- єдність системи стосовно середовища та багатоманітність її зв'язків з ним;
- наявність у системи відносно самостійних компонентів, з яких утворено її керуючу та керовану підсистеми;
- інтегрування компонентів системи, внаслідок чого ціле (система) набуває властивостей і характеристик, яких немає в окремих складових системи, тобто наявність у системи інтегративних якостей;
- наявність всередині системи суперечностей, що є рушійною силою її саморозвитку, породжують необхідність самоуправління, цілеспрямованого впливу однієї підсистеми (керуючої) на іншу (керовану);
- історичність системи, тобто розвиток її у часі [3].

Житлово-комунальне господарство включає найбільш крупні підсистеми, представлені:

- житловим фондом;
- видами економічної діяльності з надання комунальних послуг населенню та суб'єктам господарювання (електро-, тепло-, газо-, водопостачання і водовідведення, обслуговування ліфтового господарства і

систем внутрішньобудинкових комунікацій), узгодженими за виробничими циклами і, водночас, доволі автономними за організаційно-економічними механізмами функціонування, чия інфраструктура охоплює відповідні інженерні мережі та об'єкти внутрішньодворового, внутрішньоквартального, поселенського й міжселенного значення (теплоенергоцентралі, котельні, насосні станції першого підйому води та каналізаційні, споруди оборотного водопостачання, станції аерації і біологічної очистки стоків тощо);

– підприємствами та організаціями, задіяними в благоустрої та утриманні в прийнятному експлуатаційному стані житлового фонду, нежитлових будівель і споруд (цивільної та промислової забудови), їх прибудинкових територій, населених пунктів і систем розселення в цілому (в сферах прибирання сміття, збору, вивезення, складування та утилізації відходів, зовнішнього освітлення й озеленення, надання низки послуг з обслуговування внутрішньопоселенської дорожньої інфраструктури, а також ритуальних послуг) [4].

Сучасний стан промислової безпеки і охорони праці на підприємствах житлово-комунального господарства не можна вважати задовільним. Для них характерні порушення з охорони праці та промислової безпеки, які можуть мати негативний вплив на забезпечення безпечних умов праці виробничого персоналу, а саме:

- незадовільний технічний стан машин та обладнання;
- недотримання вимог нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки при виконанні робіт підвищеної небезпеки;
- недостатня організація роботи охорони праці (не проведення навчання та інструктажів з охорони праці);
- недостатньо укомплектовані кваліфікованими спеціалістами;
- при виконанні робіт працівники не в повній кількості забезпечені засобами індивідуального захисту;

– допуск до виконання робіт підвищеної небезпеки осіб, які не мають відповідної кваліфікації.

Згідно статистичних даних Державної служби з питань праці (Держпраці) [5], у табл. 1.1 представлені нещасні випадки із смертельним наслідком і групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом за 2021-2023 роки.

Таблиця 1.1 – Нещасні випадки із смертельним наслідком і групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом за 2021-2023 роки

Рік	Критерій	За всіма галузями	Житлово-комунальне господарство
2021	по Україні	832	19
	по Рівненській області	22	0
2022	по Україні	497	27
	по Рівненській області	13	0
2023	по Україні	441	30
	по Рівненській області	5	0

Проаналізувавши дані із табл. 1, можна зробити висновок, що за 2021-2023 роки показник нещасних випадків у житлово-комунальному господарстві по Україні лише зростає: від січня 2021 року до грудня 2023 року – показник виріс на 36 %, що є незадовільно. Але по Рівненській області впродовж трьох років нещасних випадків із смертельним наслідком і групових нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, не було.

В цілому, за 2022 рік, нещасні випадки із смертельними наслідками у житлово-комунальному господарстві становлять 4,9% від загальної кількості за всіма видами діяльності. Найбільший відсоток припадає на соціально-культурну сферу та торгівлю (26,0 %), агропромисловий комплекс (17,6 %) та транспортну сферу (16,9 %). Загальна інформація зображена на рис. 1.

Станом на грудень місяць 2023 року, нещасні випадки із смертельними наслідками у житлово-комунальному господарстві становлять 6,9 % від загальної кількості за всіма видами діяльності. «Лідерами» по смертності від

нешасних випадків на виробництві залишаються, як і у 2022 році, соціально-культурна сфера і торгівлю (27,0 %), агропромисловий комплекс (18,6 %) та транспорт (13,0 %). Загальна інформація зображена на рис. 2.

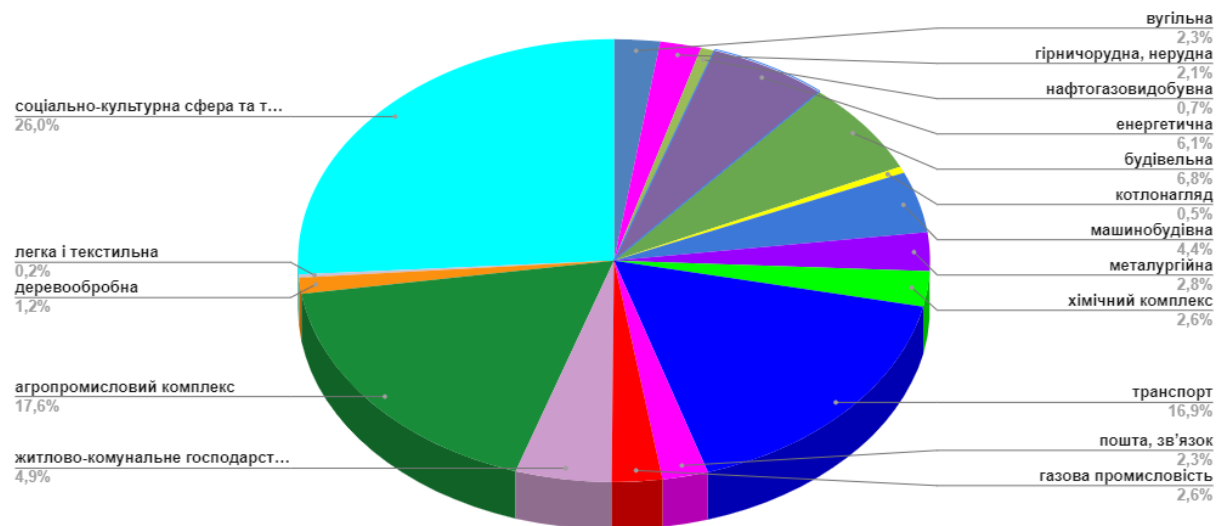

Рисунок 1. – Нещасні випадки із смертельними наслідками за видами діяльності за 2022 рік

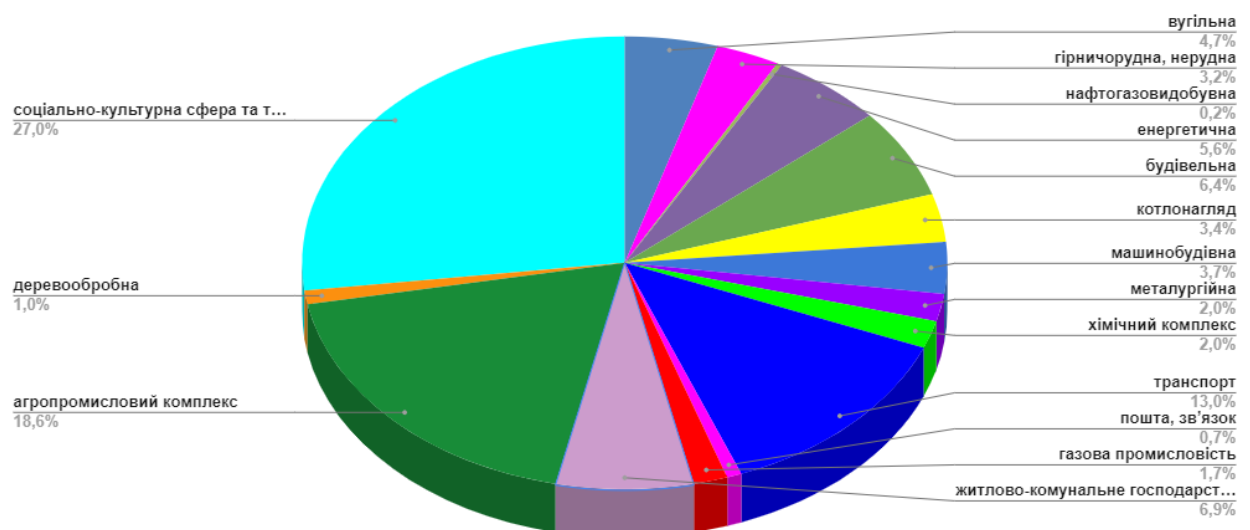

Рисунок 2. – Нещасні випадки із смертельними наслідками за видами діяльності за 2023 рік

Згідно аналізу графіків Держпраці, до нещасних випадків із смертельним наслідком і групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом у житлово-комунальному господарстві у 2021-2023 роках призвели події, зображені на рис. 3.

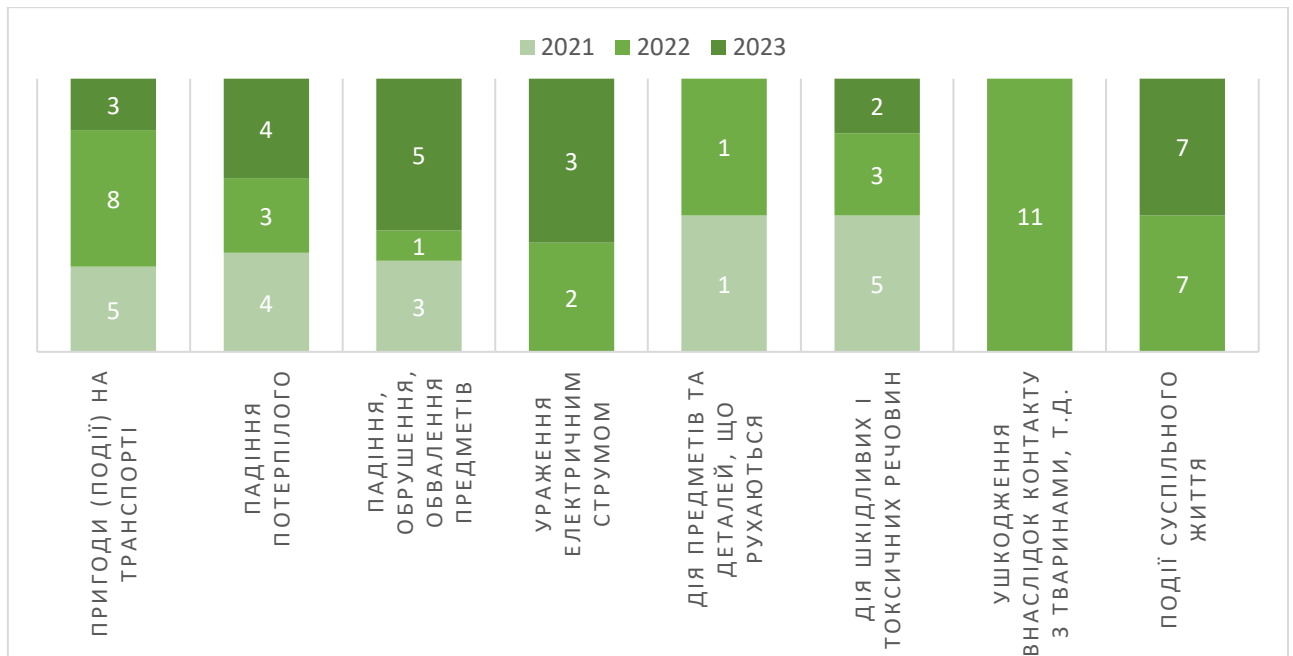

Рисунок 3. – Основні події, що призвели до виробничого травматизму із смертельним наслідком і групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом у житлово-комунальному господарстві у 2021-2023 роках

Відповідно до рисунку 3, можна зробити висновок, що події, що призвели до виробничого травматизму у житлово-комунальному господарстві є аналогічними. Але у 2022-2023 роках з'явилася ще одна подія, яку уникнути буде неможливо заходами з охорони праці – і це події суспільного життя, які напряду пов'язані із повномаштабною війною з боку росії, а саме ракетні, артилерійські обстріли, замінування, вибухи боєприпасів, розстріл із автоматичної зброї та інші прояви агресії окупантів.

Проаналізувавши нещасні випадки, у житлово-комунальному господарстві за 2021-2023 роки головною причиною, що призводила до нещасних випадків була організаційна. Тобто, працівники нехтували правилами безпеки під час експлуатації транспорту загального користування, не виконували вимог інструкцій з охорони праці, були допущені до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці, були не забезпечені засобами індивідуального захисту.

1.2. Характеристика виробничих процесів, операцій на комунальних підприємствах Рівненської області

В Україні, станом на 1 жовтня 2023 року, діє 14056 комунальних підприємств та 57069 комунальних організацій (установ) органів державної влади в Україні, що в 4 рази більше в порівнянні з підприємствами. Чисельність комунальних організацій (установ) органів державної влади щороку по Україні в цілому скорочується, чисельність комунальних підприємств, навпаки, щорічно збільшується. Одною із причин цього є те, що в умовах реформування галузі охорони здоров'я до складу комунальних некомерційних підприємств стали відносити бюджетні установи охорони здоров'я.

У Рівненській області, станом на 1 грудня 2023 року, налічується 102 обласних комунальних закладів, підприємств, установ, які задіяні у різних сферах діяльності області:

- Апарат;
- Управління культури і туризму;
- Департамент освіти та науки;
- Департамент цивільного захисту та охорони здоров'я населення;
- Департамент соціальної політики;
- Управління у справах молоді та спорту;
- Департамент економічного розвитку і торгівлі;
- Управління інфраструктури та промисловості;
- Департамент житлово-комунального господарства, енергетики та енергоефективності;
- Служба у справах дітей.

Перелік обласних комунальних закладів, підприємств, установ у Рівненській області наведено у Додатку А.

В залежності від виду діяльності та призначення комунального підприємства, відрізняються технологічні процеси та роботи.

Найпоширенішими на території Рівненської області є санітарно-технічні комунальні підприємства, які обслуговують водопровідні та каналізаційні мережі, підприємства з очищення будинків, збір сміття, а також пральні, лазні, перукарні, тощо.

Представниками таких підприємств є:

- Рівненське обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «РІВНЕОБЛВОДОКАНАЛ»;
- Комунальне підприємство «БЛАГОУСТРІЙ» Вараської міської ради;
- Комунальне підприємство «ВАРКОВИЧІ КОМУНСЛУЖБА»
- Комунальне підприємство «Управляюча компанія «ЖИТЛОКОМУНСЕРВІС» Вараської міської ради;
- Комунальне підприємство «ЕКОСЕРВІС» Сарненської міської ради.

Основними видами діяльності вищезгаданих підприємств є:

1. забезпечення споживачів питною водою, а також надання послуг з водовідведення;
2. експлуатація водопровідно-каналізаційних систем та об'єктів;
3. проведення ремонтно-будівельних робіт у галузі водопостачання та водовідведення;
4. встановлення та обслуговування водолічильників, інших засобів вимірювання водопостачання та водовідведення;
5. виконання будівельно-монтажних робіт з будівництва, реконструкцій, капітального ремонту об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства;
6. транспортно-експлуатаційні послуги;
7. користування надрами, експлуатація підземних прісних вод;
8. забезпечення абонентів питною водою.

Системою водопостачання називають комплекс інженерних споруд, машин та апаратів, які призначені для добування води з природних джерел, поліпшення її якості, зберігання, транспортування та подачі водоспоживачам. Вона складається із водоприймальних, водопідйомних, очисних, водонапірних

та регулюючих споруд, магістральних водоводів та розподільних мереж, засобів автоматизації.

Забезпечення належного санітарного стану населених пунктів та промислових підприємств можливе тільки за умови організованого збору та своєчасного видалення за межі їх території стічних вод з наступним очищенням та знезаражуванням.

Каналізація населеного пункту – це комплекс інженерних споруд та обладнання, які призначені для прийому та транспортування стічних вод до очисних споруд. Система каналізації населеного пункту складається з цілого комплексу елементів та підсистем: внутрішнє каналізаційне обладнання, вуличні каналізаційні мережі та очисні споруди.

Забезпечення життєдіяльності людини пов'язано також з появою величезної кількості твердих побутових відходів (ТПВ). Цьому сприяє значне зростання в останні десятиріччя споживання ресурсів, товарів у всьому світі.

На загальне накопичення ТПВ впливають такі чинники:

- ступінь облаштування будівель (наявність сміттєпроводів, системи опалювання, теплової енергії для приготування їжі, водопроводу і каналізації);
- розвиток мережі громадського харчування та побутових послуг;
- рівень охоплення комунальним обслуговуванням культурно побутових та громадських організацій;
- кліматичні умови.

До складу енергетичних господарств як галузі комунальної енергетики входять підприємства та організації, що забезпечують електроенергією, газом, теплом населення міста, промисловість та інших споживачів, серед яких у Рівненській області є:

- Комунальне підприємство «МІСЬКІ ЕЛЕКТРИЧНІ МЕРЕЖІ»;
- Комунальне підприємство «ДУБНОКОМУНЕНЕРГІЯ» Дубенської міської ради;
- Комунальне підприємство «КВАСИЛІВТЕПЛОЕНЕРГО» Рівненської міської ради.

Персонал цих підприємств виконує наступні технологічні процеси:

1. Виробництво, транспортування, постачання теплової енергії для потреб населення, вентиляції та гарячого водопостачання об'єктів бюджетної сфери, житлового фонду та інших господарських об'єктів, що підключені до теплових мереж підприємства та мають з ним відповідні договори;

2. Впровадження передових вітчизняних та зарубіжних технологій, обладнання, систем, приладів та матеріалів у відповідності до державних та регіональних програм енергозбереження, планів та проектів;

3. Розробка та реалізація інвестиційних проектів із залучення кредитів міжнародних фінансових установ, зарубіжних та вітчизняних інвесторів;

4. Проектування, будівництво та реконструкція, наладка, ремонт та експлуатація котелень, зовнішніх і внутрішніх газопроводів, газового обладнання, трубопроводів пару та гарячої води, електрообладнання, контрольно-вимірювальних приладів та автоматики, водопровідних та каналізаційних мереж;

5. Впровадження способів і засобів комерційного та технологічного обліку електричної і теплової енергії, води, інших енергоресурсів, налагодження, обслуговування;

6. Впровадження та розвиток нових енергозберігаючих технологій, техніки, обладнання приладів, приладів обліку, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням та використанням паливно-енергетичних ресурсів;

7. Виконання пусконаладжувальних робіт на власних об'єктах теплопостачання в процесі їх експлуатації, після завершення будівництва, реконструкції, ремонту, а також на договірних умовах іншим підприємствам, установам, організаціям;

8. Розробка та впровадження нових систем автоматизації управління енергетичним устаткуванням, технологічними процесами та режимами в енергетиці;

9. Впровадження та розвиток енергозберігаючих та енергоакумуючих технологій, техніки, надійних технічних засобів контролю споживання енергоносіїв

Також, є підприємства міського транспорту, у яких основним видом діяльності є перевезення пасажирів транспортом по визначених маршрутах, таким як, автобуси, тролейбуси, маршрутні таксі, трамваї та метрополітени.

У Рівненській області найбільша частка таких підприємств та товариств належать приватним перевізникам. Але серед комунальних підприємств у цій підгрупі є «РІВНЕЕЛЕКТРОТРАНС», власником майна якого є Рівненська міська рада. Основним видом діяльності підприємства є перевезення пасажирів міським електротранспортом ще з 1974 року.

Загалом, рівненський тролейбусний парк найстаріший в Україні після Сімферопольського. У 2000 році тролейбусне управління було перейменовано в КП "РІВНЕЕЛЕКТРОАВТОТРАНС". Щороку підприємство перевозить в середньому 30 мільйонів пасажирів, у тому числі всіх пільгових категорій. Нині "Рівнеелектроавтотранс" - одне з найбільших у комунальній власності та й нараховує 490 працівників. Окремі його відділи мають у своєму складі понад 250 чоловік. Діяльність підприємства забезпечують основні відділи:

- відділ експлуатації;
- відділ по обслуговуванню та ремонту;
- відділ електрогосподарства;
- виробничо-господарський відділ [6].

Відповідно Закону України «Про благоустрій населених пунктів» [7] громадяни, підприємства, установи та організації у сфері благоустрою населених пунктів зобов'язані утримувати в належному стані об'єкти благоустрою (їх частини), що перебувають у їх власності або користуванні, а також визначену правилами благоустрою території населеного пункту прилеглу до цих об'єктів територію.

Задоволення суспільних потреб в його послугах, роботах та реалізація на основі одержаних прибутків соціальних та економічних інтересів є

головною метою представників господарств загальноміського благоустрою у Рівненській області:

- Комунальне підприємство «ЗДОЛБУНІВСЬКЕ» Здолбунівської міської ради Рівненської області;
- Комунальне підприємство «БЛАГОУСТРІЙ» Вараської міської ради;
- Комунальне підприємство «Управляюча компанія «ЖИТЛОКОМУНСЕРВІС» Вараської міської ради.

Основними напрямками діяльності є:

1. Озеленення та квітництво,, зовнішнє освітлення, електромонтажні роботи, санітарна очистка, благоустрій міста, прибирання та зимове утримання доріг, відлов, утримання- та стерилізація бродячих тварин, зріз аварійно небезпечних дерев, обслуговування сміттєзвалища, надання платних послуг по вивезенню та захороненню твердих побутових відходів.

2. Утримання та ремонт міських доріг, мостів, забезпечення належної експлуатації об'єктів комунального призначення, їх поточний та капітальний ремонти, а також утримання місць загального користування: скверів, парків, «вбиральні», тротуарів, площ, вулиць, міського фонтану, пляжів, пам'ятників.

3. Обслуговування кладовищ, надання ритуальних та інших послуг населенню.

4. Транспортно-експедиційне обслуговування суб'єктів підприємницької діяльності, бюджетних організацій та населення вантажним та легковим автотранспортом- в Україні та за її межами.

5. Організація роботи ринку по торгівлі сільськогосподарською групою товарів, торгівля продуктами харчування, організація громадського харчування, у т.ч. з відкриттям кафе, ресторанів, барів та інших стаціонарних та пересувних пунктів харчування.

6. Надання в оренду приміщень, будівель, споруд, обладнання іншим підприємствам, установам та організаціям, лізинг нерухомого майна.

7. Здача в оренду транспортних засобів та механізмів.

Як зазначалося в першому абзаці цього підпункту, до складу комунальних некомерційних підприємств почали відноситися бюджетні установи охорони здоров'я.

На початку квітня 2017 р. Верховна Рада України прийняла у другому читанні та в цілому Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань охорони здоров'я» [8]. Як йдеться у пояснювальній записці до документа, основною метою цього законопроекту є комплексне реформування системи охорони здоров'я України задля створення в Україні мережі державних та комунальних закладів охорони здоров'я з достатнім рівнем самостійності для надання ефективного та своєчасного медичного забезпечення населення.

Для цього законопроектом ставиться два основні завдання: реформування організаційно-правового статусу закладів охорони здоров'я та їх фінансування. При цьому відповідно до статті 49 Конституції України [9] існуюча мережа державних та комунальних закладів охорони здоров'я не може бути скорочена. Відповідно, згідно із законопроектом державні та комунальні заклади охорони здоров'я будуть залишатися у державній та комунальній власності та не будуть підлягати приватизації.

Тому на території Рівненської області теж наявні комунальні заклади охорони здоров'я, серед яких:

- Комунальне підприємство «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ ІМЕНІ ЮРІЯ СЕМЕНЮКА» Рівненської обласної ради;
- Комунальне некомерційне підприємство «ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА ЛІКАРНЯ» Рівненської міської ради;
- Комунальне некомерційне підприємство «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК» Рівненської міської ради;
- Комунальне підприємство «КОРЕЦЬКА ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ» Рівненської обласної ради;
- Комунальне підприємство «РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР СЛУЖБИ КРОВІ» Рівненської обласної ради;

– Комунальне некомерційне підприємство «ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ «ПІВНІЧНИЙ» Рівненської міської ради.

Основні завдання та напрямки діяльності медичних установ є:

1. забезпечення доступної та якісної медичної допомоги населенню;
2. організація належного управління внутрішнім лікувально-діагностичним процесом;
3. надання пацієнтам відповідно до законодавства послуг вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) стаціонарної медичної допомоги, в тому числі невідкладної та денного перебування, необхідної для забезпечення належної профілактики, діагностики і лікування хвороб, травм, отруєнь чи інших розладів здоров'я
4. проведення патологоанатомічних розтинів;
5. надання спеціалізованої висококваліфікованої акушерсько-гінекологічної і неонатальної допомоги;
6. впровадження нових форм та методів профілактики, діагностики, лікування та реабілітації захворювань і станів;
7. надання пацієнтам відповідно до законодавства спеціалізованої та високоспеціалізованої амбулаторної медичної допомоги (спеціалізована медична практика);
8. проведення експертизи тимчасової непрацездатності та контроль за листками непрацездатності, направлення на МСЕК осіб із стійкою втратою працездатності;
9. проведення профілактичних оглядів;
10. організація діагностичної, лабораторної, консультативної медичної допомоги, а також профілактична та реабілітаційна допомога із залученням професіоналів вищого рівня;
11. закупівля лікарських засобів, виробів медичного призначення, медичного обладнання для забезпечення доступною, своєчасною та якісною медичною допомогою;

12. проведення інформаційної та освітньо-роз'яснювальної роботи серед населення щодо формування здорового способу життя;

13. організація, керівництво і контроль статистичного обліку і звітності; аналіз якісних показників стану медичної допомоги, розробка заходів щодо усунення виявлених недоліків.

Окрім лікарських закладів, що надають стаціонарну, профілактичну та невідкладну медичну допомогу, є стаціонарні соціально-медичні установи, які призначені для постійного проживання громадян з психоневрологічними захворюваннями, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування, і це психоневрологічні інтернати. Також такі послуги надають геріатричні пансіонати, які мають психоневрологічні відділення.

У психоневрологічному інтернаті забезпечують права та інтереси підопічних, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Серед таких інтернатів у Рівненській області є:

- Комунальний заклад «РІВНЕНСЬКИЙ ПСИХОНЕВРОЛОГІЧНИЙ ІНТЕРНАТ» Рівненської обласної ради;
- Комунальний заклад «УРВЕНСЬКИЙ ПСИХОНЕВРОЛОГІЧНИЙ ІНТЕРНАТ» Рівненської обласної ради.
- Комунальний заклад «ЗДОЛБУНІВСЬКИЙ ГЕРІАТРИЧНИЙ ПАНСІОНАТ» Рівненської обласної ради.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Житлово-комунальне господарство є однією із провідних галузей народного господарства, яка забезпечує матеріально-культурні та побутові потреби населення міст та селищ міського типу.

2. Сучасний стан промислової безпеки і охорони праці на підприємствах житлово-комунального господарства не можна вважати задовільним. Для них характерні порушення з охорони праці та промислової безпеки, які можуть мати негативний вплив на забезпечення безпечних умов праці виробничого персоналу.

3. За 2021-2023 роки показник нещасних випадків у житлово-комунальному господарстві по Україні лише зростає: від січня 2021 року до грудня 2023 року – показник виріс на 36 %, що є незадовільно. Але по Рівненській області впродовж трьох років нещасних випадків із смертельним наслідком і групових нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, не було.

4. В Україні, станом на 1 жовтня 2023 року, діє 14056 комунальних підприємств та 57069 комунальних організацій (установ) органів державної влади в Україні, що в 4 рази більше в порівнянні з підприємствами. Чисельність комунальних організацій (установ) органів державної влади щороку по Україні в цілому скорочується, чисельність комунальних підприємств, навпаки, щорічно збільшується. Одною із причин цього є те, що в умовах реформування галузі охорони здоров'я до складу комунальних некомерційних підприємств стали відносити бюджетні установи охорони здоров'я.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОБОЧИХ МІСЦЯХ ПРАЦІВНИКІВ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Законодавча та нормативна база організації проведення атестації робочих місць

На підприємствах, у виробничій діяльності яких наявні небезпечні фактори, потрібно регулярно здійснювати аналіз умов праці та стану виробництва. Оцінка умов праці дає змогу мінімізувати ризики настання нещасних випадків, зменшити випадки захворювань працівників.

Як передбачено ст. 13 Закону України «Про охорону праці», [10] роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до вимог законодавства. З цією метою він повинен здійснити комплекс заходів з охорони праці, зокрема організовувати проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання і устаткування тощо.

На підприємствах, у виробничій діяльності яких наявні небезпечні фактори, керівництво повинно організувати перевірку умов праці працівників, ініціювати проведення належної оцінки робочих місць на відповідність вимогам нормативно-правових актів з охорони праці та за їх підсумками вжити заходів до усунення шкідливих для здоров'я виробничих факторів.

Комплексна оцінка факторів виробничого середовища і характеру праці щодо відповідності їх вимогам стандартів, санітарних норм і правил здійснюється на підприємствах, в установах і організаціях відповідно до Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженому постановою Кабміну від 01.08.1992 № 442 [11] та Методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджених, постановою Міністерства праці України і Головним санітарним лікарем України від 01.09.1992 № 41 [12].

Правовими підставами для атестації також є:

- Списки виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затверджені постановою КМУ від 24.06.2016 № 461 [13];

- Списки виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників у яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці, затверджені постановою КМУ від 17.11.1997 № 1290 [14];

- Перелік виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня, затверджений постановою КМУ від 21.02.2001 № 163 [15].

Атестація робочих місць за умовами праці – це комплексна оцінка всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, що впливають на здоров'я і працездатність працівників в процесі трудової діяльності.

Атестацію робочих місць проводять у строки, передбачені колективним договором, але:

- чергову – не рідше ніж раз на п'ять років;
- позачергову – коли докорінно змінилися умови й характер праці з ініціативи роботодавця, профспілкового комітету, трудового колективу або його виборного органу, органів Держпраці.

Позачергову атестацію можна проводити:

- на конкретному робочому місці — якщо змінилися види робіт, місце роботи тощо;

- на робочих місцях окремого структурного підрозділу підприємства.

Атестація робочих місць є обов'язковою лише за наявності шкідливих та небезпечних умов. У всіх інших випадках це право роботодавця, а не обов'язок.

Умови й характер праці на підприємствах докорінно змінюються, коли:

1. реконструювали виробничий об'єкт;
2. замінили або модернізували виробниче обладнання;
3. замінили сировину й матеріали;
4. змінили технологічний процес і засоби колективного захисту, зокрема при поліпшенні умов праці завдяки впровадженню нової техніки, технологій, застосуванню нових видів сировини й матеріалів;
5. створили нові робочі місця;
6. внесли зміни й доповнення до списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах і щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими та важкими умовами праці, скорочену тривалість робочого тижня.

Атестація робочих місць передбачає собою:

- установлення факторів і причин виникнення несприятливих умов праці;
- санітарно-гігієнічне дослідження факторів виробничого середовища, важкості й напруженості трудового процесу на робочому місці;
- комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці на відповідальність їхніх характеристик стандартам безпеки праці, будівельним та санітарним нормам і правилам;
- установлення ступеня шкідливості й небезпечності праці та її характеру за гігієнічною класифікацією;
- обґрунтування віднесення робочого місця до категорії із шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці;
- визначення (підтвердження) права працівників на пільгове пенсійне забезпечення за роботу у несприятливих умовах;
- складання переліку робочих місць, виробництв, професій та посад з пільговим пенсійним забезпеченням працівників;
- аналіз реалізації технічних і організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію рівня гігієни, характеру і безпеки праці.

Оцінка умов праці під час атестації робочих місць проводиться з метою встановлення класів (ступенів) шкідливих умов праці відповідно до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» [16].

Ця Гігієнічна класифікація праці базується на принципі диференціації оцінок умов праці залежно від фактично визначених рівнів впливу факторів виробничого середовища і трудового процесу та з урахуванням їх можливої шкідливої дії на здоров'я працівників.

Шкідливими виробничими факторами, згідно [16], є:

1. фізичні фактори:

- мікроклімат (температура, вологість, швидкість руху повітря, інфрачервоне випромінювання);
- барометричний тиск;
- неіонізуючі електромагнітні поля та випромінювання: електростатичні поля, постійні магнітні поля, електричні та магнітні поля промислової частоти (50 Гц), електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону, електромагнітні випромінювання оптичного діапазону, зокрема лазерне та ультрафіолетове;
- іонізуючі випромінювання;
- виробничий шум, ультразвук, інфразвук;
- вібрація (локальна, загальна);
- освітлення: природне (відсутність або недостатність), штучне (недостатня освітленість, прямий і відбитий сліпучий відблиск тощо);
- іонізація повітря;

2. хімічні фактори:

- речовини хімічного походження, деякі речовини біологічної природи, які отримані хімічним синтезом та/або для контролю яких використовуються методи хімічного аналізу, аерозолі фіброгенної дії (пил);

3. біологічні фактори:

– мікроорганізми - продуценти, живі клітини та спори мікроорганізмів, що містяться в бактеріальних препаратах, патогенні мікроорганізми;

4. фактори трудового процесу:

– важкість (тяжкість) праці - характеристика трудового процесу, що відображає рівень загальних енергозатрат, переважне навантаження на опорно-руховий апарат, серцево-судинну, дихальну та інші системи. Характеризується рівнем загальних енергозатрат організму або фізичним динамічним навантаженням, масою вантажу, що піднімається і переміщується, загальною кількістю стереотипних робочих рухів, величиною статичного навантаження, робочою позою, переміщенням у просторі.

Категорії робіт за важкістю: легка, середньої важкості, важка, дуже важка.

– напруженість праці - характеристика трудового процесу, що відображає навантаження переважно на центральну нервову систему, органи чуттів, емоційну сферу працівника. До показників, що характеризують напруженість праці, належать: інтелектуальні, сенсорні, емоційні навантаження, ступінь монотонності навантажень, режим роботи.

Гігієнічна класифікація праці розподіляє умови праці на 4 класи:

➤ 1 клас (оптимальні умови праці) - умови, за яких зберігається не лише здоров'я працівників, а й створюються передумови для підтримання високого рівня працездатності.

➤ 2 клас (допустимі умови праці) - умови, що характеризуються такими рівнями факторів виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів (а можливі зміни функціонального стану організму відновлюються за час регламентованого відпочинку або до початку наступної зміни) та не повинні чинити несприятливого впливу на стан здоров'я працівників та їх нащадків в найближчому і віддаленому періодах.

➤ 3 клас (шкідливі умови праці) - умови, що характеризуються такими рівнями шкідливих виробничих факторів, які перевищують гігієнічні нормативи та здатні чинити несприятливий вплив на організм працівника та/або його нащадків.

3 клас (шкідливі умови праці) за рівнем перевищення гігієнічних нормативів та вираженості можливих змін в організмі працівників поділяється на 4 ступеня:

- 1 ступінь (3.1) - умови праці, що характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища та трудового процесу, які викликають функціональні зміни, що виходять за межі фізіологічних коливань (останні відновлюються при тривалішій, ніж початок наступної зміни, перерві контакту зі шкідливими факторами) та збільшують ризик погіршення здоров'я, у тому числі й виникнення професійних захворювань;

- 2 ступінь (3.2) - умови праці, що характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які здатні викликати стійкі функціональні порушення, призводять у більшості випадків до зростання виробничо обумовленої захворюваності та появи окремих випадків професійних захворювань, що виникають після тривалої експозиції;

- 3 ступінь (3.3) - умови праці, що характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які, крім зростання хронічної захворюваності (виробничо обумовленої та захворюваності з тимчасовою втратою працездатності), призводять до розвитку професійних захворювань;

- 4 ступінь (3.4) - умови праці, що характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які здатні призводити до значного зростання хронічної патології та рівнів захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, а також до розвитку тяжких форм професійних захворювань;

➤ 4 клас (небезпечні умови праці) - умови, що характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу,

вплив яких протягом робочої зміни (або її частини) створює загрозу для життя, високий ризик виникнення гострих професійних уражень, у тому числі й важких форм.

Проводити атестацію робочих місць за умовами праці можуть лише лабораторії, що входять до атестованих лабораторій, згідно «Порядку атестації лабораторії на проведення гігієнічних досліджень факторів виробничого середовища і трудового процесу» та розміщені на офіційному веб-сайті Держпраці [17], як наприклад, санітарна лабораторія ТОВ «Навчально-виробничий центр «УКРЕКСПЕРТ», що була базою переддипломної практики.

Під час проведення досліджень лабораторія керується низкою нормативно-правових актів: методичною документацією, постановами, наказами, вищезгаданими документами, а також санітарними нормами й правилами, серед яких:

- Гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин у повітрі робочої зони [18];
- ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку [19];
- ДСН 3.3.6.039-99. Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації [20];
- ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень [21];
- ДСНіП 3.3.6.096-2002. Державних санітарних норм та правил при роботі з джерелами електромагнітних полів [22];
- НРБУ-97. Державні гігієнічні нормативи «Норми радіаційної безпеки України» [23];
- Державні санітарні правила «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України» [24].

Нормативні значення коефіцієнта природного освітлення (КПО), освітленості (E_n), коефіцієнта пульсації освітленості ($K_{пн}$) визначаються згідно з ДБН В.2.5-28-2006. «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне та штучне освітлення» [25].

Організаційні етапи проведення атестації робочих місць наведені у Додатку Б.

2.2. Аналіз та оцінка факторів виробничого середовища та їх вплив на безпеку праці працівників

Як і зазначалося вище, атестація робочих місць спрямована оцінку всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, що впливають на здоров'я і працездатність працівників у процесі трудової діяльності.

Під час проходження переддипломної практики у ТОВ «Навчально-виробничий центр «УКРЕКСПЕРТ», я мала змогу спостерігати за роботою санітарної лабораторії під керівництвом завідувача лабораторії та інженера-лаборанта.

Завідувач лабораторії розповідала та навчала розраховувати та оформлювати виміряні показники у фотографію робочого дня, протоколи та карту умов праці. Також, розповідала про тонкощі проведення дослідження з метою атестації робочих місць на різних професіях, як опитувати працівників для оформлення листа спостереження, тощо. Інженер-лаборант продемонструвала прилади, якими проводять дослідження та розповіла як ними потрібно правильно користуватися. Крім того, мала змогу побувати на реальних підприємствах та установах під час атестації робочих місць, серед яких були комунальні підприємства та заклади.

Також, зібравши матеріали під час практики, мала змогу проаналізувати робочі місця на комунальних підприємствах та закладах, по яких проводилася атестація робочих місць в період з 2021 по грудень 2023 року.

На вищезгаданих санітарно-технічних комунальних підприємствах переважали робітничі професії, оскільки вони задіяні у виробничому процесі, де наявні шкідливі виробничі фактори (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Професії на санітарно-технічних комунальних підприємствах, що атестувалися в період з 2021 по грудень 2023 року

№	Назва професії	Код професії згідно ДК 003:2010
1.	Водій автотранспортних засобів (підмітально-збиральна машина з вакуумно-пневматичною системою)	8322
2.	Водій автотранспортних засобів (спеціальний вантажний підмітально-прибиральний автомобіль)	8322
3.	Водій автотранспортних засобів (пожежний автомобіль)	8322
4.	Водій автотранспортних засобів (сміттєвоз)	8322
5.	Водій автотранспортних засобів (автобус)	8322
6.	Водій автотранспортних засобів (асенізаційний автомобіль)	8322
7.	Водій автотранспортних засобів, зайнятий перевезенням нечистот, гниючого сміття та трупів тварин ≥ 3 т	8322
8.	Дорожній робітник	8332 11889
9.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням	7212 19756
10.	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	7241 19861
11.	Майстер (водопровідно-каналізаційні станції)	1222.2 23187
12.	Майстер (очисні споруди)	1222.2 23187
13.	Майстер шляховий	1226.2 23263
14.	Маляр	7141
15.	Машиніст (кочегар) котельні	8162 13786

Продовження табл. 2.1.

16.	Машиніст автовишки та автогідропідіймача	8333 13507
17.	Машиніст автогрейдера	8332 13509
18.	Машиніст бульдозера	8332 13583
19.	Машиніст екскаватора одноковшового	8332 14390
20.	Машиніст компресорних установок	8163 13775
21.	Машиніст котлів	8162 13785
22.	Машиніст насосних установок	8163 13910
23.	Муляр	7122 12680
24.	Озеленювач	6113 15422
25.	Помічник машиніста котлів	8162 13785
26.	Прибиральник службових приміщень	9132 19260
27.	Прибиральник територій	9162 19262
28.	Слюсар аварійно-відновлювальних робіт	7233 18447
29.	Слюсар-ремонтник	7233 18559
30.	Слюсар-сантехнік	7136 18560
31.	Тракторист	8331 19203
32.	Штукатур	7133

Проаналізувавши протоколи досліджень професій, було виявлено які шкідливі фактори виробничого середовища впливають на кожну з них. Результат наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2. – Шкідливі фактори виробничого середовища, що впливають на працівників санітарно-технічних комунальних підприємств

№	Назва професії, код професії	Шкідливі фактори
1.	Водій автотранспортних засобів (підмітально-збиральна машина з вакумно- пневматичною системою) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, аміак, сірководень, важкість праці, напруженість праці
2.	Водій автотранспортних засобів (спеціальний вантажний підмітально- прибиральний автомобіль) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
3.	Водій автотранспортних засобів (пожежний автомобіль) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.2.

4.	Водій автотранспортних засобів (сміттєвоз) 8322	Мікроклімат, шум, сірководень, вібрація, важкість праці, напруженість праці
5.	Водій автотранспортних засобів (автобус) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
6.	Водій автотранспортних засобів (асенізаційний автомобіль) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, аміак, сірководень, важкість праці, напруженість праці
7.	Водій автотранспортних засобів, зайнятий перевезенням нечистот, гниючого сміття та трупів тварин ≥ 3 т 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, сірководень, важкість праці, напруженість праці
8.	Дорожній робітник 8332 11889	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
9.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням 7212 19756	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид, важкість праці, напруженість праці
10.	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування 7241 19861	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
11.	Майстер (водопровідно-каналізаційні станції) 1222.2 23187	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
12.	Майстер (очисні споруди) 1222.2 23187	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
13.	Майстер шляховий 1226.2 23263	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
14.	Маляр 714	Мікроклімат, шум, толуол, ксилол, уайт-спірит, важкість праці, напруженість праці
15.	Машиніст (кочегар) котельні 8162 13786	Мікроклімат, шум, інфрачервоне випромінювання, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
16.	Машиніст автовишки та автогідропідіймача 8333 13507	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
17.	Машиніст автогрейдера 8332 13509	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
18.	Машиніст бульдозера 8332 13583	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.2.

19.	Машиніст екскаватора одноковшового 8332 14390	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
20.	Машиніст компресорних установок 8163 13775	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
21.	Машиніст котлів 8162 13785	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
22.	Машиніст насосних установок* 8163 13910	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
23.	Муляр 7122 12680	Мікроклімат, шум, пил силікатовмістний (пил цементу), важкість праці, напруженість праці
24.	Озеленювач 6113 15422	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
25.	Помічник машиніста котлів 8162 13785	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
26.	Прибиральник службових приміщень 9132 19260	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
27.	Прибиральник територій 9162 19262	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
28.	Слюсар аварійно-відновлювальних робіт* 7233 18447	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
29.	Слюсар-ремонтник* 7233 18559	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
30.	Слюсар-сантехнік* 7136 18560	Мікроклімат, шум, сірководень, аміак, важкість праці, напруженість праці
31.	Тракторист 8331 19203	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
32.	Штукатур 7133	Мікроклімат, шум, пил силікатовмістний (пил цементу), важкість праці, напруженість праці

* - професії, в яких залежно від технологічного процесу у відповідному відділі (каналізаційний чи водопровідний) буде або не буде наявно сірководень та аміак.

Згідно табл. 2.2., можна зробити висновки, що усі працівники під час своєї трудової діяльності мають вплив чотирьох шкідливих виробничих факторів: мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці.

Також до мікроклімату відноситься інтенсивність інфрачервоного випромінювання, але з цим фактором стикаються лише ті професії, в яких у

технологічному процесі є джерела випромінювання (твердопаливний котел, зварювальний апарат, тощо).

Вплив вібрації мають працівники, які задіяні в трудовому процесі із технікою чи обладнанням (водій автотранспортних засобів, машиніст компресорних установок).

Шкідливі речовини у повітрі робочої зони, такі як сірководень та аміак, були виявлені на робочих місцях, які працюють у відділах централізованого водовідведення та каналізації, вивезення рідких нечистот та очисних спорудах. Під час зварювальних робіт у робочій зоні електрогазозварника утворюються вуглецю оксид, азоту оксид, марганцем та заліза (III) оксид. Пил силікатовмістний, або пил цементу, присутній на робочих місцях муляра та штукатура, оскільки технологічний процес передбачає використання відповідних будівельних матеріалів. А ось у маляра під час фарбування у робочій зоні присутні толуол, ксилол та уайт-спірит.

На енергетичних комунальних підприємствах, які забезпечують електроенергією, газом та теплом, у період з 2021 по грудень 2023 року проводили атестацію робочих місць професій, наведених у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Професії на енергетичних комунальних підприємствах, що атестувалися в період з 2021 по грудень 2023 року

№	Назва професії	Код професії згідно ДК 003:2010
33.	Апаратник хімводоочищення	8163 11078
34.	Вогнетривник	7122 15416
35.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням	7212 19756
36.	Електромонтер з випробувань та вимірювань	7241 19834
37.	Електромонтер з ремонту та монтажу кабельних ліній	7241 19859
38.	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	7241 19861
39.	Електромонтер оперативно-виїзної бригади	7241 19831
40.	Інженер з налагодження й випробувань	2149.2 22326

Продовження табл. 2.3

41.	Майстер з ремонту	1222.2 23350
42.	Машиніст (кочегар) котельні	8162 13786
43.	Машиніст екскаватора одноковшового	8332 14390
44.	Машиніст котлів	8162 13785
45.	Оператор котельні	8162 15643
46.	Помічник машиніста котлів	8162 13785
47.	Прибиральник службових приміщень	9132 19260
48.	Слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування	7233 18554
49.	Слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики	7241 18494
50.	Слюсар з ремонту устаткування теплових мереж	7233 18535
51.	Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування	7241 18590
52.	Токар	8211 19149

Результат аналізу шкідливих факторів виробничого середовища робочих місць енергетичних комунальних підприємств наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4. – Шкідливі фактори виробничого середовища, що впливають на працівників енергетичних комунальних підприємств

№	Назва професії, код професії	Шкідливі фактори
1.	Апаратник хімоводоочищення 8163 11078	Мікроклімат, шум, аміак, важкість праці, напруженість праці
2.	Вогнетривник 7122 15416	Мікроклімат, шум, пил фіброгенної дії, важкість праці, напруженість праці
3.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням 7212 19756	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид, важкість праці, напруженість праці
4.	Електромонтер з випробувань та вимірювань 7241 19834	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.4.

5.	Електромонтер з ремонту та монтажу кабельних ліній 7241 19859	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
6.	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування 7241 19861	Мікроклімат, шум, масла мінеральні, важкість праці, напруженість праці
7.	Електромонтер оперативно-виїзної бригади 7241 19831	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
8.	Інженер з налагодження й випробувань 2149.2 22326	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
9.	Майстер з ремонту 1222.2 23350	Мікроклімат, шум, масла мінеральні, важкість праці, напруженість праці
10.	Машиніст (кочегар) котельні 8162 13786	Мікроклімат, шум, інфрачервоне випромінювання, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
11.	Машиніст екскаватора одноковшового 8332 14390	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
12.	Машиніст котлів 8162 13785	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
13.	Оператор котельні 8162 15643	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
14.	Помічник машиніста котлів 8162 13785	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, важкість праці, напруженість праці
15.	Прибиральник службових приміщень 9132 19260	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
16.	Слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування 7233 18554	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.4.

17.	Слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики 7241 18494	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
18.	Слюсар з ремонту устаткування теплових мереж 7233 18535	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
19.	Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування 7241 18590	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
20.	Токар 8211 19149	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці є тяж основними шкідливими факторами виробничого середовища у працівників. Але є і відмінність: професії, такі як електромонтер оперативно-виїзної бригади, електромонтер з ремонту та монтажу кабельних ліній, слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування та слюсар з ремонту устаткування теплових мереж більше 50% робочого часу знаходяться на вулиці через обслуговування та ремонті роботи, тому на них буде діяти температура зовнішнього повітря, особливо влітку та взимку. Також, у всіх електромонтерів буде напруженість праці 3 класу II ступеня через вірогідний ризик для власного життя, оскільки може бути ураження електричним струмом.

Інтенсивність інфрачервоного випромінювання, вібрація та шкідливі речовини (вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид) присутні в робочих зонах працівників по тим же ж самих причинах, що і в санітарно-технічних підприємствах.

А ось пил фіброгенної дії у вогнетривника є результатом вогнетривкої кладки матеріалів, а масла мінеральні у електромонтера з ремонту та обслуговування електроустаткування та майстра з ремонту присутні через ремонтні роботи із трансформаторним та іншими маслами.

Через основні напрямки діяльності господарств загальноміського благоустрою, які наведені у розділі I, підпункті 1.2, робітничим професіям теж у період з 2021 по грудень 2023 року проводили атестацію робочих місць (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5. – Професії на комунальних підприємствах з благоустрою, що атестувалися в період з 2021 по грудень 2023 року

№	Назва професії	Код професії згідно ДК 003:2010
1.	Водій автотранспортних засобів (вантажно-пасажирський автомобіль)	8322
2.	Водій автотранспортних засобів (легковий автомобіль)	8322
3.	Водій автотранспортних засобів (сміттєвоза)	8322
4.	Водій автотранспортних засобів (спеціалізований вантажний самоскид)	8322
5.	Двірник	9162 11786
6.	Доглядач кладовища	5143 24755
7.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням	7212 19756
8.	Ловець бездоглядних тварин	9213 13414
9.	Маляр	7141
10.	Машиніст екскаватора одноковшового	8332 14390
11.	Муляр	7122 12680
12.	Озеленювач	6113 15422
13.	Пічник	7122 16600
14.	Покрівельник рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів, зайнятий на роботах із застосуванням мастик і ґрунтовок	7131 13201
15.	Прибиральник сміттєпроводів	9161 19255
16.	Прибиральник територій	9162 19262
17.	Робітник з благоустрою	9161 17543
18.	Робітник з догляду за тваринами	6129 17545
19.	Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків	7129 17544

Продовження табл. 2.5.

20.	Садівник	6113 18103
21.	Столяр будівельний	7124 18880
22.	Сторож	9152 18883
23.	Тесляр	7124 16671
24.	Штукатур	7133

Аналіз робочих місць на визначення шкідливих факторів виробничого середовища комунальних підприємств з благоустрою дав зрозуміти, що у більшості професій основними шкідливими факторами є мікроклімат, шум, важкість та напруженість праці (табл. 2.6).

Таблиця 2.6. – Шкідливі фактори виробничого середовища, що впливають на працівників комунальних підприємств з благоустрою

№	Назва професії, код професії	Шкідливі фактори
1.	Водій автотранспортних засобів (вантажно-пасажирський автомобіль) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
2.	Водій автотранспортних засобів (легковий автомобіль) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
3.	Водій автотранспортних засобів (сміттєвоза) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
4.	Водій автотранспортних засобів (спеціалізований вантажний самоскид) 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
5.	Двірник 9162 11786	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
6.	Доглядач кладовища 5143 24755	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
7.	Електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням 7212 19756	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид, важкість праці, напруженість праці
8.	Ловець бездоглядних тварин 9213 13414	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.6.

9.	Маляр 714	Мікроклімат, шум, толуол, ксилол, уайт-спірит, важкість праці, напруженість праці
10.	Машиніст екскаватора одноковшового 8332 14390	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
11.	Муляр 7122 12680	Мікроклімат, шум, пил силікатовмістний (пил цементу), важкість праці, напруженість праці
12.	Озеленювач 6113 15422	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
13.	Пічник 7122 16600	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
14.	Покрівельник рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів, зайнятий на роботах із застосуванням мастик і ґрунтовок 7131 13201	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, фенол, формальдегід, важкість праці, напруженість праці
15.	Прибиральник сміттєпроводів 9161 19255	Мікроклімат, сірководень, шум, важкість праці, напруженість праці
16.	Прибиральник територій 9162 19262	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
17.	Робітник з благоустрою 9161 17543	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
18.	Робітник з догляду за тваринами 6129 17545	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
19.	Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків 7129 17544	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
20.	Садівник 6113 18103	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
21.	Столяр будівельний 7124 18880	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
22.	Сторож 9152 18883	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
23.	Тесляр 7124 16671	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
24.	Штукатур 7133	Мікроклімат, шум, пил силікатовмістний (пил цементу), важкість праці, напруженість праці

Як і на робочих місцях енергетичних комунальних підприємств, деякі працівники більшість робочого часу виконують роботи на відкритому повітрі,

в будь-яку пору року та стан погоди, а саме двірник, садівник, озеленювач, прибиральник територій, робітник з благоустрою та доглядач кладовища.

Вуглецю оксид, азоту оксид, марганець та заліза (III) оксид присутні в робочій зоні у електрогазозварника при зварювальних роботах, як і інфрачервоне випромінювання.

У покрівельника рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів при ремонті та покритті покрівлі теж наявне інфрачервоне випромінювання під час обпалювання покрівлі, що дає змогу утворитися шкідливим речовинам – фенолу та формальдегіду.

Вібрація наявна у водіїв автотранспортних засобів та машиніста екскаватора, пил цементу – у муляра та штукатура, а у маляра – толуол, ксилол та уйат-спірит.

Також наявний сірководень, який виділяється із твердих відходів та сміття, які опоряджує прибиральник сміттєпроводів.

Але атестуються не тільки робітничі професії, а і кваліфіковані працівники та фахівці, такі як лікарі та медичні сестри (табл. 2.7).

Таблиця 2.7. – Професії у комунальних установах і закладах охорони здоров'я, що атестувалися в період з 2021 по грудень 2023 року

№	Назва професії	Код професії згідно ДК 003:2010
1.	Апаратник (киснева станція)	8159 10065
2.	Бактеріолог	2211.2 20257
3.	Біолог	2211.2 20275
4.	Водій автотранспортних засобів	8322
5.	Дезінфектор	9142 11806
6.	Завідувач відділення (лікар-лаборант)	1237.2
7.	Лаборант	3221 23157
8.	Лаборант кабінету паразитології	3221 23157
9.	Лаборант черговий	3221 23157

Продовження табл. 2.7.

10.	Лікар-бактеріолог	2225.2 20320
11.	Лікар-лаборант	2229.2 20362
12.	Лікар-лаборант з клінічної біохімії	2229.2
13.	Машиніст із прання та ремонту спецодягу	8264 14042
14.	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)	5132
15.	Молодша медична сестра (молодший медичний брат) кабінету паразитології	5132
16.	Старший лаборант	3221 23157
17.	Фельдшер-лаборант	3229 25186

Проаналізувавши дані щодо атестації робочих місць медичних працівників, можу зробити висновок, що хоч вони і мають чотири основних шкідливих факторів (мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці) (табл. 2.8.), оцінка факторів їх виробничого середовища має специфічну процедуру через особливості праці.

Таблиця 2.8. – Шкідливі фактори виробничого середовища, що впливають на працівників комунальних установ і закладів охорони здоров'я

№	Назва професії, код професії	Шкідливі фактори
1.	Апаратник (киснева станція) 8159 10065	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
2.	Бактеріолог 2211.2 20257	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
3.	Біолог 2211.2 20275	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
4.	Водій автотранспортних засобів 8322	Мікроклімат, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці
5.	Дезінфектор 9142 11806	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
6.	Завідувач відділення (лікар-лаборант) 1237.2	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
7.	Лаборант 3221 23157	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Продовження табл. 2.8.

8.	Лаборант кабінету паразитології 3221 23157	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
9.	Лаборант черговий 3221 23157	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
10.	Лікар-бактеріолог 2225.2 20320	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
11.	Лікар-лаборант 2229.2 20362	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
12.	Лікар-лаборант з клінічної біохімії 2229.2	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
13.	Машиніст із прання та ремонту спецодягу 8264 14042	Мікроклімат, інфрачервоне випромінювання шум, важкість праці, напруженість праці
14.	Молодша медична сестра (молодший медичний брат) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
15.	Молодша медична сестра (молодший медичний брат) кабінету паразитології 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
16.	Старший лаборант 3221 23157	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
17.	Фельдшер-лаборант 3229 25186	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

З огляду на особливості роботи, працівники сфери охорони здоров'я підпадають під вплив комплексу чинників фізичної, хімічної та біологічної природи. Медики також зазнають високого нервово-емоційного напруження, перенавантаження окремих органів та їх систем (табл. 2.9).

Таблиця 2.9. – Шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища медичних працівників

Група чинників	Приклад	Категорії медичних працівників, які підпадають під дію чинників
Хімічні	Лікарські препарати; дезінфекційні та консервувальні речовини; кислоти; луги; органічні розчинники, тощо.	Лікарі усіх спеціальностей, персонал операційних блоків, анестезіологи, працівники відділень гіпербаричної оксигенації, персонал інфекційних лікарень, патологоанатоми і судмедексперти.

Продовження табл. 2.9.

Біологічні	Патогенні мікроорганізми; віруси; найпростіші; грибки; антибіотики; вакцини; сироватки; біостимулятори.	Фтизіатри, інфекціоністи, персонал інфекційних відділень, патологоанатоми і судмедексперти, працівники швидкої медичної допомоги.
Фізичні	Електричні і електромагнітні поля; іонізуючі, лазерні, радіоактивні випромінювання та ізотопи; ультразвук, шум, вібрація; підвищений атмосферний тиск; висока і низька температури повітря і його вологість; нераціональне освітлення.	Лікарі усіх спеціальностей, персонал операційних блоків, анестезіологи, працівники відділень гіпербаричної оксигенації, патологоанатоми, працівники швидкої медичної допомоги та рентген-радіологічних відділень.
Напруженість праці	Інтелектуальне напруження; емоційне напруження; напруження уваги, пам'яті; потреба приймати рішення у екстремальних ситуаціях; позмінна робота; робота в режимі очікування; напруження зорового аналізатора; спілкування з хворими та родичами з неадекватною поведінкою.	Лікарі усіх спеціальностей, невропатологи, психіатри, працівники швидкої медичної допомоги, персонал реанімаційних відділень, судмедексперти, лікарі медико-соціальних експертних комісій.
Важкість праці	робота у вимушеній позі; підняття і переміщення важких об'єктів; стереотипні робочі рухи.	Стоматологи, хірурги, травматологи, офтальмологи, отоларингологи, патологоанатоми і судмедексперти, працівники відділень гіпербаричної оксигенації, персонал операційних блоків і анестезіологи, реабілітологи, працівники швидкої медичної допомоги.

Як раз таки через особливості своєї праці, медичні працівники під час атестації робочих місць, мають ряд документів щодо пільг та компенсацій, а саме:

1. Закон України «Про відпустки» [26], який згідно п.2 ст. 8, стверджує що працівники з ненормованим робочим днем мають право мати щорічну додаткову відпустку за особливий характер праці тривалістю до 7 календарних

днів згідно із списками посад, робіт та професій, визначених колективним договором, угодою.

2. Наказ № 308/519 від 05.10.2005 р. «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» [27], який межах фонду заробітної плати установлює працівникам посадові оклади (тарифні ставки), доплати та надбавки;

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 163 від 21.02.2001 «Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня» [15], де вказаний перелік професій, яким дається право на скорочення часу робочого тижня з 40 годин на тиждень до 36 годин на тиждень (для окремих професій, які в роботі контактують з трупами та трупним матеріалом та радіоактивними речовинами – до 30 годин на тиждень).

Також на додаткові пільги та компенсації мають право робітничі професії та персонал, який відноситься до господарської частини медичної установи, такі як електрогазозварник, зайнятий різанням та ручним зварюванням, робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків, тощо, а саме додаткову відпустку до 7 днів за особливий характер праці, згідно [26], та доплата в розмірі до 12 відсотків тарифної ставки, згідно переліку робіт з важкими і шкідливими умовами праці у Додатку 6 [27].

У психоневрологічних інтернатах та психоневрологічних відділеннях геріатричних пансіонатів, персонал, професії яких зображені у табл. 2.10, що доглядає за підопічними та надають стаціонарну, профілактичну та невідкладну медичну допомогу, теж мають особливі аспекти атестації робочих місць.

Таблиця 2.10. – Професії у комунальних психоневрологічних інтернатах, що атестувалися в період з 2021 по грудень 2023 року

№	Назва професії	Код професії згідно ДК 003:2010
1.	Лікар загальної практики	2221.2

Продовження табл. 2.10.

2.	Лікар загальної практики – сімейний лікар	2221.2
3.	Лікар-психіатр	2221.2 20417
4.	Лікар-стоматолог	2222.2 20459
5.	Молодша медична сестра (санітарка-прибиральниця)	5132
6.	Молодша медична сестра (санітарка-роздавальниця)	5132
7.	Молодша медична сестра (санітарка-супровідниця)	5132
8.	Молодша медична сестра (санітарка палатна)	5132
9.	Молодша медична сестра (санітарка-ванниця)	5132
10.	Молодший спеціаліст з медичною освітою (старша сестра медична)	3231 24713
11.	Молодший спеціаліст з медичною освітою (сестра медична)	3231 24713
12.	Сестра медична	3231 24713
13.	Сестра медична з дієтичного харчування	3231
14.	Сестра медична з фізіотерапії	3231
15.	Сестра медична старша	3231 24713

Як і на медичних працівників лікарень, на працівників психоневрологічних інтернатів діють мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці (табл. 2.11).

Також за їх особливий характер праці передбачено скорочення часу робочого тижня з 40 годин на тиждень до 36 годин на тиждень, згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 163 від 21.02.2001 «Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня» [15].

Таблиця 2.11. – Шкідливі фактори виробничого середовища, що впливають на працівників комунальних психоневрологічних інтернатів

№	Назва професії, код професії	Шкідливі фактори
18.	Лікар загальної практики 2221.2	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
19.	Лікар загальної практики – сімейний лікар 2221.2	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
20.	Лікар-психіатр 2221.2 20417	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
21.	Лікар-стоматолог 2222.2 20459	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
22.	Молодша медична сестра (санітарка палатна) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
23.	Молодша медична сестра (санітарка-прибиральниця) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
24.	Молодша медична сестра (санітарка-роздавальниця) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
25.	Молодша медична сестра (санітарка-супровідниця) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
26.	Молодша медична сестра (санітарка-ванниці) 5132	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
27.	Молодший спеціаліст з медичною освітою (старша сестра медична) 3231 24713	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
28.	Молодший спеціаліст з медичною освітою (сестра медична) 3231 24713	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
29.	Сестра медична з дієтичного харчування 3231	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
30.	Сестра медична з фізіотерапії 3231	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
31.	Сестра медична старша 3231 24713	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці
32.	Сестра медична 3231 24713	Мікроклімат, шум, важкість праці, напруженість праці

Але є відмінності у пільгах та компенсаціях через особливості умов праці працівників (догляд та обслуговування осіб із значною рухомою активністю та ліжкових хворих), а саме:

1. підвищення посадового окладу на 25%, згідно Додатку 3, наказу № 308/519 від 05.10.2005 р. «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення»;

2. надбавку за особливі умови роботи в граничному розмірі 50 % посадового окладу (з підвищеннями), але не менше ніж 15%, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №875 від 29.09.2010р. «Про встановлення надбавки окремим працівникам установ соціального захисту населення» [28];

3. підвищення посадового окладу на 20%, відповідно до пункту 2.4.5, підпункту 8, № 308/519 від 05.10.2005 р. «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення».

Також слід не забувати про статтю 166 Кодексу законів про працю [29], яка встановлює, що на роботах з шкідливими умовами праці працівникам видаються безплатно за встановленими нормами молоко або інші рівноцінні харчові продукти, а на роботах з особливо шкідливими умовами праці – лікувально-профілактичне харчування. Дана стаття стосується кожної вищенаведеної професії у даній магістерській роботі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. Атестація робочих місць за умовами праці – це комплексна оцінка всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, що впливають на здоров'я і працездатність працівників в процесі трудової діяльності.

2. Шкідливими виробничими факторами є:

- фізичні фактори: мікроклімат, барометричний тиск, неіонізуючі електромагнітні поля та випромінювання. іонізуючі випромінювання, виробничий шум, ультразвук, інфразвук, вібрація, освітлення, іонізація повітря;

- хімічні фактори: речовини хімічного походження, деякі речовини біологічної природи, які отримані хімічним синтезом та/або для контролю яких використовуються методи хімічного аналізу, аерозолі фіброгенної дії (пил);

- біологічні фактори: мікроорганізми - продуценти, живі клітини та спори мікроорганізмів, що містяться в бактеріальних препаратах, патогенні мікроорганізми;

- фактори трудового процесу: важкість (тяжкість) праці та напруженість праці.

3. Мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці є основними шкідливими факторами виробничого середовища у працівників під час своєї трудової діяльності. Інші шкідливі фактори виникають в залежності від професії та виду робіт.

4. З огляду на особливості роботи, працівники сфери охорони здоров'я та установ соціального захисту населення підпадають під вплив комплексу чинників фізичної, хімічної та біологічної природи. Вони зазнають високого нервово-емоційного напруження, перенавантаження окремих органів та їх систем. Через це оцінка факторів їх виробничого середовища має специфічну процедуру через особливості праці.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВАМ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА

Під час проходження переддипломної практики та написання магістерської роботи, було зроблено аналіз факторів виробничого середовища працівників комунальних підприємств, установ, закладів Рівненської області, які були виявлені на робочих місцях у період з 2021 року по грудень 2023 року.

Всього було виявлено двадцять шкідливих факторів виробничого середовища, а саме: мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці, аміак, сірководень, вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид, толуол, ксилол, уайт-спірит, пил силікатовмістний (пил цементу), пил фіброгенної дії, масла мінеральні, фенол та формальдегід.

Але хоч за результатами атестації робочих місць були назначені пільги та компенсації за шкідливі, важкі та напружені умови праці, на мою думку, краще усунути шкідливі та небезпечні виробничі фактори або, якщо через технологічний процес, умовлений специфікою виробництва, усунути неможливо, то мінімізувати їхній вплив до граничнодопустимих значень для уникнення погіршення стану здоров'я працівника, або ще гірше, травматизму чи смерті.

Для цього потрібно до кожного шкідливого фактору визначити заходи щодо усунення чи мінімізації впливу на працівника.

Мікроклімат. Мікроклімат виробничого середовища залежать від таких факторів: особливостей технологічного процесу, видів обладнання, клімату, сезону або періоду року, числа працівників, опалення та вентиляції, розмірів і стану виробничого приміщення (теплоізоляція та ін.) та інших.

До основних показників мікроклімату повітря робочої зони відносяться

- температура повітря;
- відносна вологість повітря;

- швидкість руху повітря;
- інтенсивність теплового (інфрачервоного) опромінення;
- температура поверхні;

Шкідливими ці показники стають коли під час інструментального виміру, фактичне значення є вищим або нижчим за нормативні межі.

Нормалізація впливу факторів мікроклімату здійснюється за допомогою наступних заходів: будівельно-планувальні, організаційно-технологічні, санітарно-технічні та ін. заходи колективного захисту. Для профілактики перегрівань та переохолоджень робітників використовуються засоби індивідуального захисту, медико-біологічні тощо.

Формовані параметри мікроклімату на робочих місцях повинні бути досягнені, в першу чергу, за рахунок раціонального планування виробничих приміщень і оптимального розміщення в них устаткування з тепло-, холодо- та вологовиділеннями. Для зменшення термічних навантажень на працюючих передбачається максимальна механізація, автоматизація та дистанційне управління технологічними процесами і устаткуванням.

При наявності джерел тепловипромінювання вживають комплекс заходів з теплоізоляції устаткування та нагрітих поверхонь за допомогою теплозахисного обладнання.

При неможливості технічними засобами забезпечити допустимі гігієнічні нормативи опромінення на робочих місцях використовуються засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) - спецодяг, спецвзуття, ЗІЗ для захисту голови, очей, обличчя, рук.

Для профілактики перегрівання працюючих в умовах нагріваючого мікроклімату організовують раціональний режим праці та відпочинку. При мікрокліматичних умовах, що перевищують допустимі параметри, внутрішньозмінний режим праці та відпочинку організовують за рахунок тривалості робочого часу.

Для попередження можливого переохолодження працюючих в холодний період в приміщеннях, де на робочих місцях мікрокліматичні умови нижче

допустимих величин, влаштовують повітряні або повітряно-теплові завіси біля воріт, технологічних та ін. отворів у зовнішніх стінах, а також виділяють спеціальні місця для обігріву, встановлюють засоби для швидкого та ефективного обігрівання верхніх і нижніх кінцівок (локальний променево-контактний обігрів і т. ін.); встановлюють внутрішньозмінний режим праці та відпочинку, що передбачає можливість перерв для обігріву та забезпечують працюючих засобами індивідуального захисту (одяг, взуття, рукавиці) відповідно до вимог.

Шум. Джерелом шуму є будь-який процес, що викликає місцеву зміну тиску або механічні коливання твердих, рідких або газоподібних середовищ.

Дія його на організм людини пов'язана головним чином із застосуванням нового, високопродуктивного обладнання, механізацією та трудових процесів, у тому числі переходом на великі швидкості при експлуатації різних верстатів і агрегатів. Джерелами шуму в цьому випадку можуть бути двигуни, насоси, компресори, турбіни, пневматичні та електричні інструменти, молоти, дробарки, верстати, центрифуги, бункери та інші установки, що мають рухомі деталі.

Захист від шуму повинен забезпечуватися розробкою шумобезпечної техніки, застосуванням засобів і методів колективного захисту, в тому числі будівельно-акустичних, застосуванням засобів індивідуального захисту.

Колективні засоби захисту поділяються на засоби, що знижують шум у джерелі його виникнення, і засоби, що знижують шум на шляху його поширення від джерела до об'єкта, що захищається.

Зниження шуму в джерелі здійснюється за рахунок поліпшення конструкції машини або зміни технологічного процесу. Методи і засоби колективного захисту, в залежності від способу реалізації, поділяються на будівельно-акустичні, архітектурно-планувальні та організаційно-технічні і включають в себе: зміну спрямованості випромінювання шуму; раціональне планування підприємств і виробничих приміщень; акустичну обробку приміщень; застосування звукоізоляції.

Також раціональне планування підприємств і виробничих приміщень дозволяє знизити рівень шуму на робочих місцях за рахунок збільшення відстані до джерел шуму.

Засоби індивідуального захисту застосовуються в тому разі, якщо іншими способами забезпечити допустимий рівень шуму на робочому місці не вдається. Принцип дії ЗІЗ – захистити найбільш чутливий канал впливу шуму на організм людини – вухо. Застосування ЗІЗ дозволяє попередити розлад не тільки органів слуху, а й нервової системи від дії надмірного подразника. Найбільш ефективні ЗІЗ, як правило, в області високих частот. ЗІЗ включають в себе протишумні вкладиші (беруші), навушники, шоломи і каски, спеціальні костюми.

Вібрація. Вібрація – це коливальні процеси, що відбуваються в механічних системах. Причиною появи вібрації є невідновлені сили та ударні процеси в діючих механізмах.

За способом передачі на тіло людини розрізняють загальну та локальну вібрацію. Загальна вібрація передається на тіло людини, яка сидить або стоїть, переважно через опорні поверхні. Локальна вібрація передається через руки працюючих при контакті з ручним механізованим інструментом, органами керування машинами і обладнанням, деталями, які обробляються та інше

Основні заходи щодо захисту людини від шкідливої дії вібрації у виробничих умовах можна бути поділити на технічні, організаційні і лікувально-профілактичні, а також колективні та індивідуальні.

До технічних заходів належать:

- зниження вібрації в джерелі її виникнення (вибір на стадії проектування кінематичних і технологічних схем, які знижують динамічні навантаження в устаткуванні та ін.);

- зниження діючої вібрації на шляху розповсюдження від джерела виникнення (вібропоглинання, віброгасіння, віброізоляція).

До організаційних заходів належать:

- своєчасний ремонт та обслуговування обладнання за технологічним регламентом, контроль допустимих рівнів вібрації, дистанційне керування вібронебезпечним обладнанням;

- забезпечення відповідного режиму праці та відпочинку;

До лікувально-профілактичних заходів належать:

- періодичні медичні огляди;
- лікувальні процедури (фізіологічні процедури, вітамінно- та фітотерапія)

Найважливіший напрям захисту від вібрації – застосування конструктивних методів зниження вібраційної активності машин та механізмів, наприклад, за рахунок зменшення діючих змінних сил у конструкції та зміні її параметрів (жорсткості, приведеної маси, сили тертя, використання демпферних пристроїв).

Важкість праці. Важкість праці – характеристика трудового процесу, що відображає рівень загальних енергозатрат, переважне навантаження на опорно-руховий апарат, серцево-судинну, дихальну та інші системи.

Показники важкості праці, при перевищенні параметрів яких умови праці належать до шкідливих (важка праця):

- фізичне динамічне навантаження;
- статичне навантаження;
- маса вантажу, що підіймається та переміщується вручну;
- стереотипні робочі рухи;
- робоча поза;
- нахили корпусу;
- переміщення в просторі.

Напруженість праці. Напруженість праці – характеристика трудового процесу, що відображає навантаження переважно на центральну нервову систему, органи чуттів, емоційну сферу працівника.

До факторів, що характеризують напруженість праці, відносяться:

- інтелектуальні навантаження;
- сенсорні навантаження;
- емоційні навантаження;
- ступінь монотонності навантажень;
- режим роботи.

Для усунення шкідливого впливу вищенаведених показників важкості праці та напруженості праці, необхідно дотримуватися низки санітарно-профілактичних заходів. Зокрема, раціоналізації режиму праці та відпочинку, ергономічної організації робочих місць, вирішення організаційно-технічних питань, організації проведення профілактичних медичних оглядів, організації відповідної атмосфери у трудовому колективі.

Шкідливі речовини. Внаслідок виробничої діяльності у повітряне середовище приміщень можуть надходити різноманітні шкідливі речовини, що використовують в технологічних процесах.

Основним шляхом надходження промислових шкідливих речовин в організм людини є дихальні шляхи. Завдяки величезній всмоктувальній поверхні легень утворюються сприятливі умови для потрапляння шкідливих речовин у кров.

Шкідливі речовини, що потрапили тим, чим іншим шляхом в організм можуть викликати отруєння (гострі чи хронічні). Ступінь отруєння залежить від токсичності речовини, її кількості, часу дії, шляху проникнення, метеорологічних умов, індивідуальних особливостей організму.

Шкідливі речовини, що потрапили в організм людини спричиняють порушення здоров'я лише в тому випадку, коли їх кількість в повітрі перевищує граничну для поживної речовини величину.

Під граничною допустимою концентрацією (ГДК) шкідливих речовин в повітрі робочої зони розуміють таку концентрацію, яка при щоденній роботі протягом 8 годин або іншої тривалості (40 годин у тиждень) протягом всього

трудового стажу не може викликати захворювання або розладів у стані здоров'я та не надає вплив на здоров'я майбутніх поколінь.

За величиною ГДК в повітрі робочої зони шкідливі речовини поділяються на чотири класи небезпеки:

- I клас – речовини надзвичайно небезпечні – ГДК $< 0,1$ мг/м³ (наприклад, свинець, ртуть, озон);
- II клас – речовини високонебезпечні – ГДК $0,1 \dots 1,0$ мг/м³ (марганець, сірководень, фенол, формальдегід);
- III клас – речовини помірнонебезпечні – ГДК $1,1 \dots 10,0$ мг/м³ (азоту оксид, толуол, ксилол, масла мінеральні);
- IV клас – речовини малонебезпечні – ГДК $> 10,0$ мг/м³ (аміак, вуглецю оксид, заліза (III)оксид, пил силікатовмістний (пил цементу), пил фіброгенної дії, уайт-спірит).

Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища на виробництві та захисту працюючих включають:

- вилучення шкідливих речовин з технологічних процесів, заміна шкідливих речовин менш шкідливими;
- удосконалення технологічних процесів та устаткування (застосування замкнутих технологічних циклів, неперервних технологічних процесів, мокрих способів переробки пиломатеріалів;
- автоматизація: дистанційне управління технологічними процесами та обладнанням, що включає безпосередній контакт працюючих з шкідливими речовинами;
- герметизація виробничого устаткування, робота технологічного устаткування під розрідженням, локалізація шкідливих виділень за рахунок місцевої вентиляції аспіраційних укриттів;
- нормальне функціонування систем опалення, загально обмінної вентиляції, кондиціонування повітря, очисних викидів в атмосферу;

– попередні та періодичні медичні огляди робітників, які працюють в шкідливих умовах, профілактичне харчування, дотримання правил особистої гігієни;

– контроль за вмістом шкідливих речовин у повітрі робочої зони;

– використання засобів індивідуального захисту.

Контроль за концентрацією шкідливих речовин повинен проводитися для:

- I класу небезпеки – 1 раз у 10 днів;
- II класу небезпеки – 1 раз у місяць;
- III та IV класу небезпеки – 1 раз у квартал.

При встановленій відповідності вмісту шкідливих речовин III, IV класів небезпеки рівню ГДК допускається проводити контроль не рідше 1 разу на рік.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Під час аналізу факторів виробничого середовища працівників комунальних підприємств, установ, закладів Рівненської області, всього було виявлено у період з 2021 року по грудень 2023 року двадцять шкідливих факторів виробничого середовища, а саме: мікроклімат, інфрачервоне випромінювання, шум, вібрація, важкість праці, напруженість праці, аміак, сірководень, вуглецю оксид, азоту оксид, марганець, заліза (III) оксид, толуол, ксилол, уайт-спірит, пил силікатовмістний (пил цементу), пил фіброгенної дії, масла мінеральні, фенол та формальдегід.

2. Було висунуто рекомендації та пропозиції щодо усунення та мінімізації впливу шкідливих виробничих факторів на працівника, відповідно до кожного виявленого чинника.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що сучасний стан промислової безпеки і охорони праці на підприємствах житлово-комунального господарства не можна вважати задовільним. Для них характерні порушення з охорони праці та промислової безпеки, які можуть мати негативний вплив на забезпечення безпечних умов праці виробничого персоналу.

2. Аналіз з'ясував, що мікроклімат, шум, важкість праці та напруженість праці є основними шкідливими факторами виробничого середовища у працівників під час своєї трудової діяльності, а інші шкідливі фактори виникають в залежності від професії та виду робіт. Також, працівники сфери охорони здоров'я та установ соціального захисту населення підпадають під вплив комплексу чинників фізичної, хімічної та біологічної природи. Вони зазнають високого нервово-емоційного напруження, перенавантаження окремих органів та їх систем. Тому через це оцінка факторів їх виробничого середовища має специфічну процедуру через особливості праці.

3. Проаналізувавши фактори виробничого середовища працівників комунальних підприємств, установ, закладів Рівненської області, всього було виявлено у період з 2021 року по грудень 2023 року двадцять шкідливих факторів виробничого середовища. Для усунення та мінімізації їх впливу на працівників, було визначено рекомендації та пропозиції відповідно до кожного виявленого чинника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загірняк Д. М., Глухова В. І., Кравченко Х. В. Діяльність комунальних підприємств і їх фінансове забезпечення в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8528>
2. Толстов Р.Д. Житлово-комунальне господарство України: проблеми та напрями їх розв'язання. *Український соціум*: наук. журнал. 2008. С. 96-106. URL: [Socium-4.qxd \(ukr-socium.org.ua\)](http://Socium-4.qxd (ukr-socium.org.ua))
3. Соколовська О. Зміст та особливості поняття «житлово-комунальне господарство». *Підприємництво, господарство і право*: наук. журнал. 2009. С. 175-178. URL: [m_10_2009.qxd \(nbuv.gov.ua\)](http://m_10_2009.qxd (nbuv.gov.ua))
4. Богуш Л. Г. Житлово-комунальне господарство України: напрями та проблеми реформування і розвитку. *Ефективна економіка*: наук. фак. видання. Київ: 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2649>
5. Травматизм. Статистика. Причини. *Державна служба України з питань праці: веб-сайт*. URL: <https://dsp.gov.ua/category/diyalnist/travmatyzm-statystyka-prychyny/>
6. КП "Рівнеелектроавтотранс" РМР. Офіційний сайт. *КП "Рівнеелектроавтотранс" РМР. Офіційний сайт*. URL: <https://trolleybusrivne.pp.ua/>
7. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 06.09.2005 р. № 2807-IV : станом на 9 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я : Закон України від 06.04.2017 р. № 2002-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19#Text>
9. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

10. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

11. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці : Постанова Каб. Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442 : станом на 6 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-п#Text>

12. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці : Міністерство праці України від 01.09.1992 р. № 41 : станом на 22 бер. 1993 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/113948__11394

13. Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах : Постанова Каб. Міністрів України від 24.06.2016 р. № 461 : станом на 20 серп. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2016-п#Text>

14. Про затвердження Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці : Постанова Каб. Міністрів України від 17.11.1997 р. № 1290 : станом на 12 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1290-97-п#Text>

15. Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня : Постанова Каб. Міністрів України від 21.02.2001 р. № 163 : станом на 12 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/163-2001-п#Text>

16. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» : Наказ МОЗ України від 08.04.2014 р. № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>

17. Інформаційний перелік лабораторій, атестованих на проведення гігієнічних досліджень факторів виробничого середовища і трудового процесу - Державна служба України з питань праці. Державна служба України з питань праці - Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/informatsiinyi-perelik-laboratorii-atestovanykh-na-provedennia-hihienichnykh-doslidzhen-faktoriv-vyrobnychoho-seredovyscha-i-trudovoho-protseesu/>

18. Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин у повітрі робочої зони : Наказ МОЗ України від 14.07.2020 р. № 1596 : станом на 2 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0741-20#Text>

19. ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку : Постанова від 01.12.1999 р. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va037282-99#Text>

20. ДСН 3.3.6.039-99. Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації : Постанова від 01.12.1999 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va039282-99#Text>

21. ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень : Постанова від 01.12.1999 р. № 42. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99#Text>

22. Про затвердження Державних санітарних норм та правил при роботі з джерелами електромагнітних полів (ДСНіП 3.3.6.096-2002) : Наказ МОЗ України від 18.12.2002 р. № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0203-03#Text>

23. Державні гігієнічні нормативи "Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97) : Постанова від 01.12.1997 р. № 62 : станом на 12 лип. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text>.

24. Про затвердження державних санітарних правил "Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України" : Наказ МОЗ України від

02.02.2005 р. № 54 : станом на 5 лют. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0552-05#Text>

25. ДБН В.2.5-28-2006. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення. Чинний від 2006-10-01. Вид. офіц. Київ, 2006. URL: https://sheltercluster.s3.eu-central-1.amazonaws.com/public/docs/dbn_b.2.5-28-2006_prirodne_i_shtuchne_osvitlennya.pdf

26. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР : станом на 29 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>

27. Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення : Наказ М-ва пр. та соц. політики України від 05.10.2005 р. № 308/519 : станом на 20 верес. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1209-05#Text>

28. Про встановлення надбавки окремим працівникам установ соціального захисту населення : Постанова Каб. Міністрів України від 29.09.2010 р. № 875 : станом на 30 трав. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-2010-п#Text>

29. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А1 – Перелік обласних комунальних закладів, підприємств, установ
в Рівненській області

№	НАЗВА ЗАКЛАДУ	ПОШТОВА АДРЕСА
1	Комунальний заклад «Регіональний інформаційно-комп'ютерний Центр» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул.Словацького,14
2	Комунальне підприємство «Автобаза» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Кн.Володимира, 726
3	Комунальне підприємство «Їдальня 20» Рівненської обласної ради	м. Рівне, м-н Просвіти, 2
4	Комунальне підприємство «Управління майновим комплексом» Рівненської обласної ради	м. Рівне, м-н Просвіти, 1,2
5	Комунальний заклад «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул..Короленка, 6
6	Комунальний заклад «Державний історико-культурний заповідник м.Острога» Рівненської обласної ради	Рівненський район, м. Острог, вул. Академічна, 3
7	Комунальний заклад «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. С.Петлюри, 27
8	Комунальний заклад «Рівненська обласна бібліотека для молоді» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Київська, 18
9	Комунальний заклад «Рівненська обласна філармонія» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Драгоманова, 20
10	Комунальний заклад «Рівненський обласний академічний український музично-драматичний театр» Рівненської обласної ради	м. Рівне, пл. Театральна, 1
11	Комунальний заклад «Рівненський академічний обласний театр ляльок» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. С.Петлюри, 15
12	Комунальний заклад «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Драгоманова, 22
13	Комунальний заклад «Рівненський обласний краєзнавчий музей» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Драгоманова, 19
14	Комунальний заклад «Культурно-археологічний центр «Пересопниця» Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. Пересопниця, вул. Вербова, 22
15	Комунальний навчальний заклад «Рівненський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій»	м. Рівне, м-н Просвіти, 2
16	Спеціальна школа в с. Великі Межирічі Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. В.Межирічі, вул. Грушевського,27
17	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Соборна, 11а
18	Спеціальна школа в м. Дубно Рівненської обласної ради	м. Дубно, вул. Фабрична,6

Продовження табл. А1.

19	Комунальний заклад «Клеваська санаторна школа I-III ступенів» Рівненської обласної ради	Рівненський р-н, смт. Клевань, вул. Б.Хмельницького, 47
20	Комунальний заклад «Клеваська спеціальна школа №1 I-III ступенів» Рівненської обласної ради	Рівненський р-н, смт. Клевань, вул. Шкільна, 15
21	Спеціальна школа №2 в смт Клевань Рівненської обласної ради	Рівненський р-н смт. Клевань вул. Заводська,3
22	Обласний мистецький ліцей в с. Олександрія Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. Олександрія, вул. Санаторна, 16
23	Комунальний заклад «Вербська санаторна школа I-III ступенів» Рівненської обласної ради	Дубенський район с. Вербка вул. Шкільна,2
24	Спеціальна школа в м. Костопіль Рівненської обласної ради	Рівненський район, м. Костопіль, пр. Пушкіна, 3
25	Обласний спортивний ліцей в м. Костопіль Рівненської обласної ради	Рівненський р-н м. Костопіль, вул. Д.Галицького, 7
26	Спеціальна школа в смт Мізоч Рівненської обласної ради	Рівненський район, смт Мізоч, вул. Б.Хмельницького, 35а
27	Обласний науковий ліцей в м. Рівне Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Котляревського, 1
28	Обласний комунальний позашкільний навчальний заклад «Рівненська Мала академія наук учнівської молоді» Рівненської обласної ради	м. Рівне. вул.С.Петлюри,17
29	Комунальний заклад «Острозька спеціальна школа №1 I-III ступенів» Рівненської обласної ради	Рівненський район м. Острог, вул. І.Вишенського, 42
30	Комунальний заклад «Острозька спеціальна школа №2 I-II ступенів» Рівненської обласної ради (у стані реорганізації, рішення від 09.09.2022 №540)	Рівненський район м. Острог, вул. І.Вишенського, 9
31	Обласний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою в м. Острог імені Костянтина Івановича Острозького Рівненської обласної ради	Рівненський район, м. Острог, проспект Незалежності, 62
32	Комунальний заклад «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. В.Чорновола, 79б
33	Комунальний заклад «Рівненський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді» Рівненської обласної ради	.Рівне, вул. В.Чорновола, 74
34	Комунальний заклад «Рівненський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Степана Бандери, 39А
35	Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	м. Рівне, вул. В.Чорновола, 74
36	Спеціальна школа №2 в с. Чудель Рівненської обласної ради	Сарненський район с. Чудель, вул. Соснова,1

Продовження табл. А1.

37	Спеціальна школа в с. Тучин Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. Тучин, вул. Староміська, 10
38	Комунальна установа «Централізована бухгалтерія №1 галузі освіти» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	м. Рівне, м-н Просвіти, 2
39	Спеціальна школа №1 в с. Чудель Рівненської обласної ради	Сарненський район, с.Чудель, вул.Лісова,2
40	Комунальний заклад «Ясининицький навчально-реабілітаційний центр» Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. Ясининичі, вул. Садова, 51-а
41	Навчально-реабілітаційний центр в м. Рівне Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. О.Олеся, 16
42	Комунальний заклад «Група з централізованого господарського обслуговування навчальних закладів і установ освіти» Рівненської обласної ради	м. Рівне, майдан Просвіти, 2
43	Комунальне підприємство «Аптека «Ліки» Рівненської обласної ради (в стані ліквідації)	м. Рівне, вул. Мірющенка, 25а
44	Комунальне підприємство «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Дубенська, 64
45	Комунальне підприємство «Острозька обласна психіатрична лікарня» Рівненської обласної ради	Рівненський район м. Острог, просп. Незалежності, 40
46	Комунальне підприємство «Обласна психіатрична лікарня с.Орлівка» Рівненської обласної ради	Сарненський район, с. Орлівка вул. Миру, 36а
47	Комунальне підприємство «Обласний дитячий багатoproфільний санаторій «Козинський» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	Дубенський район с. Зарічне, вул. Садова, 21-б
48	Комунальне підприємство «Зіренська лікарня «Хоспіс» Рівненської обласної ради	Рівненський район с. Зірне вул.Мироненка,27а
49	Комунальне підприємство «Острожецька туберкульозна лікарня» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	Дубенський район, с. Острожець, вул. Незалежності,57
50	Комунальне підприємство «Страшівська туберкульозна лікарня» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	Сарненський район, с-ще Страшеве, вул.Залізничників,1-а
51	Комунальне підприємство «Рівненський обласний шкірно-венерологічний диспансер» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Пересопницька, 7
52	Відокремлений підрозділ «Дубенський фаховий медичний коледж» комунального закладу вищої освіти "Рівненська медична академія" Рівненської обласної ради	м. Дубно, вул. Кн.Острозького, 25
53	Комунальне підприємство «Обласний перинатальний центр» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Міцкевича, 30
54	Комунальний заклад «Рівненська обласна наукова медична бібліотека» Рівненської обласної ради	м. Рівне вул. Котляревського, 2
55	Комунальне підприємство «Корецька обласна лікарня відновного лікування» Рівненської обласної ради	м. Корець, вул. Є.Коновальця, 3

Продовження табл. А1.

56	Відокремлений підрозділ «Костопільський фаховий медичний коледж» комунального закладу вищої освіти "Рівненська медична академія" Рівненської обласної ради	Рівненський район м. Костопіль, вул. Грушевського, 18
57	Комунальна установа «Обласна база спеціального медичного постачання» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. 16 Липня, 38
58	Комунальний заклад «Обласне бюро судово- медичної експертизи» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Драгоманова, 9а
59	Комунальне підприємство «Обласний дитячий туберкульозний санаторій «Новостав» для дітей з активними формами туберкульозу» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	Рівненський район, с. Новостав, вул. Колгоспна, 22
60	Комунальне підприємство "Обласний інформаційно- аналітичний центр медичної статистики" Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул.16 Липня, 38
61	Комунальне підприємство "Обласний туберкульозний санаторій м. Костопіль» Рівненської обласної ради (в стані припинення)	Рівненський район м. Костопіль вул. Гетьманська, 1а
62	Комунальне підприємство «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Рівненської обласної ради	м. Рівне вул. Котляревського,5
63	Комунальне підприємство «Рівненська обласна дитяча лікарня» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Київська, 60
64	Комунальне підприємство «Рівненська обласна клінічна лікарня імені Юрія Семенюка» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Київська, 78г
65	Комунальне підприємство «Рівненська обласна стоматологічна поліклініка» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Поштова, 11
66	Комунальний заклад вищої освіти "Рівненська медична академія" Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Мірющенка, 53
67	Комунальне підприємство «Рівненський обласний центр служби крові» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. С.Бандери, 31
68	Комунальне підприємство «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради	Рівненський район смт Клевань, вул. Деражненська, 39
69	Комунальне підприємство "Рівненський обласний лікувально-діагностичний центр імені Віктора Поліщука" Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул.16 Липня, 36,
70	Комунальне підприємство «Рівненський обласний протипухлинний центр» Рівненської обласної ради	м. Рівне вул. О.Олеся, 12-б
71	Комунальне підприємство «Рівненський обласний фтизіопульмонологічний медичний центр» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Дворецька,108
72	Комунальне підприємство "Рівненський обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення" Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Чорновола, 79
73	Рівненський обласний центр медико- соціальної експертизи	м. Рівне, вул. Словацького, 10

Продовження табл. А1.

74	Комунальне підприємство «Рівненський обласний спеціалізований будинок дитини з центром реабілітації дітей з органічними ураженнями центральної нервової системи з порушенням психіки та паліативної допомоги дітям» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Поповича, 35-а
75	Відокремлений підрозділ "Рокитнівський фаховий медичний коледж" комунального закладу вищої освіти "Рівненська медична академія" Рівненської обласної ради	Сарненський район смт Рокитне, вул. Незалежності, 2
76	Рівненська обласна комунальна аварійно-рятувальна служба на водних об'єктах	м. Рівне, вул. Басівкутська, 7-а
77	Комунальний заклад «Дубенський будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	м. Дубно, вул. Широка, 3
78	Комунальний заклад «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	Рівненський район м. Здолбунів, вул.8-го Березня, 40
79	Комунальний заклад «Мирогощанський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	Дубенський район, с. Мирогоща, вул. Чеська, 11а
80	Комунальний заклад «Острозький психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради	Рівненський район м. Острог, вул. Бельмаж, 109
81	Комунальний заклад «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	Рівненська обл., Рівненський район, с. Боянівка, вул. Лісова, буд.1
82	Комунальний заклад «Рівненський обласний центр комплексної реабілітації» Рівненської обласної ради	Рівненський район, с. Олександрія, вул. Санаторна, 3
83	Комунальний заклад «Рівненський центр соціально-психологічної допомоги» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Будівельників,1
84	Комунальний заклад «Рівненський обласний центр з надання соціальних послуг» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Жоліо-Кюрі,21
85	Комунальний заклад «Рівненський обласний соціальний гуртожиток» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Петра Могили, 57
86	Комунальний заклад «Тучинський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	Рівненський район, с. Тучин, вул. Шевченка, 17
87	Комунальний заклад «Урвенський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (рішення про реорганізацію від 04.11.2022 №578)	Рівненський район с. Урвенна, вул. Замкова, 53а
88	Комунальний заклад «Ветеранський простір» Рівненської обласної ради	м. Рівне, Майдан Провіти, 1, каб.221б

Продовження табл. А1.

89	Комунальний заклад «Денний центр соціально-психологічної допомоги» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Василя Червонія, 29,
90	Комунальний заклад «Обласна школа вищої спортивної майстерності» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. С.Бандери,39
91	Комунальний заклад «Рівненський регіональний центр з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» Рівненської обласної ради	м. Рівне вул. Поштова, 5
92	Комунальний заклад «Рівненська обласна дитячо-юнацька спортивна школа осіб з інвалідністю» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Поштова, 5
93	Комунальний заклад «Обласний центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» Рівненської обласної ради	м. Рівне вул. Словацького,1
94	Комунальний заклад «Рівненський обласний соціальний центр надання послуг з оздоровлення дітей» Рівненської обласної ради (в стані ліквідації)	м. Рівне, вул. С.Петлюри, 35
95	Рівненський обласний центр соціальних служб	м. Рівне, вул. Чорновола,66
96	Комунальний заклад "Рівненський обласний молодіжний пластовий вишкільний центр "Рівненської обласної ради	вул. Зелена, 29 А, с. Волошки, Рівненський район, Рівненська область
97	Комунальне підприємство «Рівнекнига» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Островського, 16
98	Комунальне підприємство «Рівненське обласне бюро технічної інвентаризації» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. Вишенського, 4а
99	Обласне комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Рівне»	Рівненський район, с. Велика Омеляна, вул. Авіаторів, 5а
100	Комунальний заклад «Навчально-курсний комбінат» Рівненської обласної ради	м. Рівне, вул. І.Вишенського, 6
101	Рівненське обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Рівнеоблводоканал»	м. Рівне, вул. С. Бандери, 2
102	Комунальний заклад «Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Рівненської обласної ради	Рівненський р-н, с. Олександрія, вул. Санаторна, 26

Організаційні етапи для проведення атестації робочих місць

I. Для того щоб організувати атестацію, керівник підприємства видає наказ про її проведення. У наказі керівник:

- визначає мету й завдання атестації;
- затверджує склад, голову й секретаря постійно діючої атестаційної комісії, визначає її повноваження, за потреби – склад цехових (структурних) атестаційних комісій;
- установлює терміни й графіки підготовчих робіт у структурних підрозділах підприємства;
- визначає лабораторію для гігієнічних досліджень;
- визначає проєктні, науково-дослідні установи для науково-технічного оцінювання умов праці та участі в розробленні заходів для усунення шкідливих виробничих факторів.

II. У наказі про проведення атестації керівник затверджує склад атестаційної комісії і визначає повноваження її членів.

До складу атестаційної комісії включають головних спеціалістів, працівників відділу кадрів, праці та заробітної плати, охорони праці, медичних працівників підприємства. Також до її складу включають уповноваженого представника виборного органу первинної профспілкової організації, а якщо немає профспілкової організації — уповноважену найманими працівниками особу. Це передбачає пункт 4 Порядку № 442.

Якщо на підприємстві є власна лабораторія, що проводить лабораторні дослідження умов праці під час атестації, то начальника цієї лабораторії також доцільно включити до складу постійно діючої атестаційної комісії підприємства.

Головою комісії зазвичай призначають головного інженера підприємства, заступника директора з виробництва або директора технічного.

На великому промисловому підприємстві створюють здебільшого постійно діючу атестаційну комісію до складу якої включити керівників функціональних (структурних) підрозділів.

Окрім загальної, можна створювати цехові атестаційні комісії на чолі з керівниками структурних підрозділів. До їх складу входять майстри, технологи, економісти, нормувальники, представники профспілкової організації, бригадири тощо.

III. Під час визначення строків та складання графіків чергової атестації, необхідно пам'ятати, що атестацію необхідно завершити до закінчення періоду дії попередньої атестації.

Строк проведення атестації слід відраховувати від дати, коли видали наказ про результати попередньої атестації. А датою початку чергової атестації є дата, коли роботодавець видав наказ про її проведення.

Графік проведення атестації складає голова атестаційної комісії і зазначає основні напрями роботи з атестації, терміни їх виконання та обов'язки відповідальних членів атестаційної комісії.

IV. У наказі визначають взаємодію підприємства під час атестації з лабораторією, яка проводитиме гігієнічні дослідження.

Якщо на підприємстві санітарну лабораторію не створили, то воно має визначити лабораторію, яка здійснюватиме гігієнічні дослідження шкідливих факторів виробничого середовища, і укласти з нею договір.

Коли обиратимете лабораторію та укладатимете з нею договір, пам'ятайте: лабораторію мають атестувати Держпраці та МОЗ у порядку, визначеному Мінсоцполітики разом із МОЗ.

Визначають також проєктні, науково-дослідні установи, які проводитимуть науково-технічне оцінювання умов праці та братимуть участь у розробленні заходів, щоб усунути шкідливі виробничі фактори.

До проведення атестації можна залучати проєктні та науково-дослідні організації, технічні інспекції праці профспілок, територіальні органи Держпраці.

Сторонні організації залучають для того, щоб розробити заходи з модернізації техніки й технології виробництва, автоматизації і механізації вантажно-розвантажувальних та інших важких робіт тощо.

V. Далі йде визначення шкідливих виробничих факторів на кожному робочому місці та проведення самих лабораторних досліджень.

Санітарна лабораторія здійснює заміри на робочому місці кожного атестованого працівника згідно чинних нормативів. Згодом обраховує фактичні показники відповідно до Гігієнічної класифікації та порівнює із нормативними.

VI. Після отриманих показників, заповнюють Карту умов праці, Фотографію робочого дня, розрахунки та протоколи замірів, також вносять пропозиції на встановлення пільг та компенсацій за результатами атестації до переліків, та обов'язково ознайомлюють працівників з її результатами.

VII. На завершальному етапі атестації робочих місць за умовами праці підприємство видає наказ за результатами атестації та додає до трудових книжок працюючих витяги з нього.

Також за результатами атестації визначаються заходи щодо поліпшення умов і безпеки праці. Тож важливо, щоб атестацію провели якісно й об'єктивно, адже від її результатів залежить соціальний захист і здоров'я працівників, зайнятих на роботах із шкідливими та важкими умовами праці.